

VINERI 23 AUGUST 2002 ANUL LIII NR. 34

FOAIA

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMANILOR DIN UNGARIA

Veniți acasă pentru o singură zi

Povestea de aproape un secol a soților Radici din Aletea

Îndoieli și griji la început de an școlar

CALENDAR ORTODOX

26 august, luni – Sf. Mc. Adrian și Natalia; Sf. Mc. Atic.
27 august, marți – Cuv. Pimen; Sf. Mc. Fanurie și Osie; Sf. Mc. Eutalia.
28 august, miercuri – Cuv. Moise Etiopianul; Sf. Mc. Diomid și Lavrentie; Sf. Ana Proorocița.
29 august, joi – (†) **Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul.** Cuvioasa Teodora. (Post)
30 august, vineri – Sf. Ierarhi: Alexandru, Ioan și Pavel cel Nou, Patriarhii Constantinopolului.
31 august, sâmbătă – Punerea în raclă a brîului Maicii Domnului.
1 septembrie, duminică – † Cuv. Simeon Stîlpticul și mama sa Marta. (Începutul Anului Nou bisericesc).

Un nume pe săptămînă

Adrian (26 august) – numele indică originea locală, reproduce cognomenul latin *Hadrianus*, „de la Hadria”, derivat de la toponimul Hadria. Este nume calendaristic creștin. Forme vechi: *Adrian*, *Adriena*, *Udrea*, *Udriște*, *Udricea*, *Udrița*.

Adrian (Publius Aelius Hadrianus), împărat roman (117-138) din dinastia Antoninilor. Fiu adoptiv și succesor al lui Traian.

AGENDĂ

26 august

1860 – se instituie prima Agenție diplomatică a Principatelor Unite la Paris.

1880 – s-a născut poetul francez *Guillaume Appolinaire*.

1907 – se stinge din viață, la Oradea, *Iosif Vulcan*, întemeietorul revistei „Familia”, calitate în care a descoperit și promovat valori ale literaturii române ca M. Eminescu, G. Coșbuc, O. Goga etc.

27 august

1770 – s-a născut filosoful german *Georg Wilhelm Friedrich Hegel*.

1910 – s-a născut călugărița indiană de origine albanează *Maica Teresa*, laureată cu premiul Nobel în 1979.

1955 – apare prima ediție (cu 198 de pagini) a *Guinness Book of Records*, la ideea lui Sir Hugh Beane, director comercial al unei companii engleze producătoare de bere, care se afla în căutare de idei promoționale.

28 august

1749 – s-a născut poetul și scriitorul german, dramaturgul, omul de știință și filosoful culturii *Johann Wolfgang von Goethe*.

29 august

1632 – s-a născut filosoful *John Locke*, autorul lucrării „Cîteva păreri asupra educației” (1693), care a avut o influență puternică asupra dezvoltării pedagogiei secolelor următoare.

30 august

1987 – s-a stins din viață dansatorul *Gheorghe Nistor* din Mîcherechi, premiat cu distincția „Maestru al Artei Populare”.

31 august

1899 – s-a născut povestitorul chitighăzean *Teodor Șimonca*.

1913 – a murit inventatorul român *Aurel Vlaicu*, constructorul și experimentatorul de avioane.

1963 – între Moscova și Washington se instalează „telefonul roșu”.

1994 – *Kasparov*, campion mondial la șah este învins de computer.

1 septembrie

1757 – *Dimitrie Eustatievici* încheie redactarea primei gramatici românești.

1871 – Societatea Academică Română se organizează pe trei secțiuni: literară-filologică, istorică-arheologică și științele naturale.

Președinții bihoreni se pregătesc pentru alegeri

Vineri, la 23 august, cu începere de la ora 10.00, la Darvaș are loc întâlnirea președinților autoguvernărilor românești din județul Bihor. Reprezentanții românilor bihoreni vor discuta cu această ocazie sarcinile politico-minoritare

actuale și se vor pregăti pentru alegerile autoguvernărilor minoritare din toamnă.

La consfătuirea din Darvaș vor mai participa *Traian Cresta*, președintele Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria,

Ioan Tanasi, președintele Autoguvernării Românești din Pocei, care este totodată și președintele Uniunii Autoguvernărilor Românești din județul Bihor și *Tiberiu Iuhas*, șeful Oficiului AȚRU.

R. P.

În focar • În focar • În focar

Pericolul apelor Dunării la Budapesta

La sfîrșitul săptămînii trecute, cotele apei Dunării au atins și pe porțiunea maghiară cel mai înalt nivel înregistrat vreodată în capitala Ungariei, în timp ce cheiurile și digurile de apărare ale Budapestei par să fi salvat orașul de o catastrofă imensă. Mii de lucrători ai echipelor speciale de salvare, dar și populația civilă din cartierele periclitate au petrecut noaptea de duminică muncind la întărirea fortificațiilor înalte de 10 metri, adevărate bariere construite

Foto: Rompres

din saci de nisip de-a lungul fluviului. Începînd de luni, apele Dunării nu mai

cresc, iar nivelul s-a stabilizat la 8,48 m în partea de nord-vest a orașului.

Emil Constantinescu a vizitat Ungaria

Fostul președinte al României *Emil Constantinescu* a efectuat o vizită în Ungaria, în perioada 5–13 august, la invitația președintelui Republicii Ungare *Mádl Ferenc*.

Emil Constantinescu a discutat la Budapesta cu

Mádl Ferenc și cu *Göncz Árpád*, președintele Ungariei în perioada 1990–2000, despre relațiile româno-maghiare și cooperarea între cele două țări în procesul de integrare europeană.

(Rador)

Regizori din România la teatrul din Veszprém

Relațiile de prietenie și colaborarea Teatrului „Petőfi” din Veszprém cu lumea teatrului din România au un trecut de aproape un deceniu, de cînd „orașul regilor” este înfrățit cu orașul Sf. Gheorghe. De atunci turnee și vizite reciproce, schimb de actori și regizori a primit caracter permanent. Dar de cînd, în anul trecut, Teatrul „Petőfi” a participat la întâlnirea teatrală românească „Atelier”, legăturile s-au intensificat și mai mult, iar planurile comune prind contur. În această

ordine de idei, la Veszprém lucrează mai mulți oameni de teatru din București. Printre aceștia, regizoarea *Anca Bradu* de la „Bulandra” pregătise în primăvară *Pelicanul*, de Strindberg, iar din toamnă va pune în scenă *Hangița*, de Goldini. Iar în pri-

măvara viitoare va sosi și *Cătălina Buzoianu*, pregătind o piesă din dramaturgia românească. Colaborarea va continua și prin drama absurdă *Lecția*, de Eugen Ionescu, care va fi pusă în scenă de regizorul timișorean *Victor Ioan Frunză*.

E. I.

Erată

În numărul 31 al săptămînalului nostru a apărut greșit subvenția Asociației Culturale a Românilor din Chitighaz primită din partea Ministerului Patrimoniului Cultural Național de la Budapesta pentru reanimarea tradițiilor populare din sat. Asociația din Chitighaz a obținut prin acel concurs 50 de mii de forinți. Ne cerem scuze pentru greșală!

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Veniți acasă pentru o singură zi

Întâlnirea originarilor din Bedeu

Dacă un călător a trecut prin Bedeu duminică, în ziua de 18 august, și-a putut da seama că este zi de sărbătoare. În sat peste tot fluturau steagurile maghiar și român. Era vremea să se intre în biserică, dar în acea zi s-a adunat mai multă lume ca de obicei. Mica localitate românească din Bihor a sărbătorit Ziua Sătească și întâlnirea celor originari din Bedeu.

În biserica greco-catolică slujba nu începuse încă și pentru că un sătean mi-a zis că în curtea grădiniței cei din loc muncesc din greu, am dat și eu o fugă pînă

rromi. „Eu la vîrsta de 14 ani am sesizat că, de fapt, mă deosebesc de majoritatea locuitorilor. Atmosfera satului a fost însă foarte bună, încît pînă atunci nimeni nu m-a făcut să

acolo. Munca „școlară” nu a fost prea ușoară, dar cu atît mai plăcută. Cîțiva săteni pregăteau tocana pentru masă. Atmosfera a fost degajată. Poate cel mai vesel dintre ei a fost Vasile Silaghi, care se mișca firească în „uniforma” de bucătar. „Pregătim peste 400 de porții pentru ai noștri și pentru cei care cîndva au trăit și ei în Bedeu”, am aflat de la el, iar următoarea sa întrebare a fost, ce aș zice de o gură de pîlincă. Din păcate, am fost cu mașina... Așa că m-am întors în curtea bisericii, unde tocmai atunci sosise un vechi coleg, rrom originar din Bedeu. Este bine de știut că în sat trăiesc și astăzi români, maghiari și

conștientizez că sînt țigăni”, mi-a povestit colegul care de mulți ani trăiește la Budapesta. „Din acest punct de vedere Bedeul este unic în țară”, mai adaugă el, „și poate de aici se trage faptul că pe plan național numărul intelectualilor rromi originari din Bedeu este cel mai mare raportat la populația satului.” Între timp, tot mai multă lume sosește la biserică. Mulți mă opresc, printre care Emilia Silaghi, care îmi povestește despre promoția cu care a urmat liceul românesc. Slujba duminicală celebrată în limba maghiară a durat cam o oră, după care toată lumea a trecut în curtea școlii, unde s-a pregătit locul pentru masa comună și o scenă pentru un spectacol. La școală se ridicase un cort, ca oaspeții să se ferească de soare. „Ar fi trebuit să ridicăm încă o șatră, atît de mulți oaspeți ne-au sosit” — s-au îngrijorat unul dintre organizatori. „E mai bine așa, decît dacă și acest cort ar fi rămas pe jumătate gol” — a replicat alt consătean cu mulțumire. Toate ușile școlii au fost deschise. Au și intrat aproape toți oaspeții, ca să-și revadă sălile de clasă în care, odinioară, au învățat să scrie și să citească. Mult admirate, cercetate au

fost și tablourile absolvenților: fiecare își căuta foștii prieteni, foștii colegi, care de atunci au devenit părinți.

Mihai Papp a predat pe vremuri la școala din Bedeu și în mod vizibil s-a simțit bine în curtea plină de lume. „Deși am probleme cu sănătatea, am venit să-mi revăd foștii elevi, mi-a spus entuziasmat. Din păcate, pe unii dintre ei nu-i mai recunosc, pentru că s-au scurs mulți ani de atunci.” Primarul Eszenyi Antal era mulțumit pentru că au sosit peste 250 de oaspeți. Am zărit-o și pe fosta învățătoare de la școala generală din Giula. Elena Lovász mi-a povestit că încă la începutul anilor '50 a plecat din sat. La fel ca mulți tineri din Bedeu, și dînsa și-a continuat studiile la liceul românesc din Giula. Iar soarta a făcut ca să se stabilească acolo și să predea tot acolo, la școala românească, mai bine de 30 de ani. „Astăzi îmi vin lacrimi în ochi, de cîte ori vizitez satul meu natal”, mi-a mărturisit emoționată. În așteptarea mincării, partenerii de discuție se schimbau mereu. Am schimbat și eu cîteva vorbe cu o fostă colegă de naționalitate rromă. Între timp a apărut o țigancă care s-a repezit la noi. „Uite, domnule, am plecat din Bedeu în 1957 și nu mai recunosc pe nimeni”, s-a mirat femeia cu puțină neîncredere. „Nici pe băiatul ăsta nu-l cunosc”, arătînd cu degetul spre mine. Pentru că atmosfera a fost de așa natură, mi-am permis și eu să „intru în joc”. „Uitați-vă la mine și ghiciți cine sînt”, am provocat-o. „Păi... nu ești cumva neam cu Olga?”, m-a întrebat nu prea hotărîtă. „Nu, dar vă mai dau

două șanse.” Doamna m-a privit, dar în scurt timp a recunoscut că nu știe cine sînt. „Iertați-mă dar eu nu sînt din Bedeu”, i-am zis zîmbind.

„Nu mă prosti, băiatule”, mi-a replicat și ne-am despărțit cu gânduri bune. Gizella Ványi trăiește astăzi la Hódmezővásárhely și lucrează la o școală din oraș. În 1986 a terminat secția de română a Școlii Superioare Pedagogice din Seghedin. A profitat de prezența mea, întrebîndu-mă despre aproape toți foștii ei colegi de liceu. Un domn cam de 50 de ani însă nu avea colegi la liceul românesc. Ioan Papp a fost unul dintre puținii copiii din Bedeu, care și-a continuat studiile la Debrețin. Astăzi este profesor universitar la Catedra de Pedagogie a Universității din reședința județului Bihor. S-a scuzat că vorbește greu românește, pentru că de 30 de ani n-a mai avut cu cine să exerseze. De altfel, ne-am descurcat destul de bine pe românește. Odată însă „a crescut” în ochii studenților săi, cînd, plecînd în excursie în România, la vamă s-a înțeles cu vameșii români.

Între timp se face liniște în curte. Pe scenă apare pri-

marul comunei, directoarea școlii și un reprezentant al puștinilor rromi, care au mai rămas la Bedeu. Oaspeții au fost salutați în trei limbi.

Apoi au apărut băieții bucătări cu vasele uriașe de tocană. După servirea mesei comune, Elena Silaghi, directoarea școlii s-a grăbit la elevii săi. Pe scenă a început un mic spectacol, oferit oaspeților de către cei din localitate. Pe lîngă melodii-le și dansurile ungurești, cea mai mare parte a programului a constat din cele țigănești și românești. Vrînd-nevrînd s-a putut observa că cei din Bedeu sînt deosebit de atrași de piesele formației Ro-mania. Copiii de la grădiniță și elevii școlii au reluat de mai multe ori spectacolul realizat cu piesa „Dulce-i vinul”. Mic și mare fredona melodia formației românești. La sfîrșit, publicul a fost invitat la o horă comună, în care au dat mîna cu mîna atît bucătarii, cît și demnitarii satului.

Călătorul, care în orele dimineții doar a trecut prin sat, n-a avut cum să se convingă că și întâlnirea a fost pe măsura varietății steagurilor arborate în Bedeu.

T. Boca

Îndoieli și griji la început de an școlar

Interviu cu dr. Ioan Selejan, președintele Autogovernării Românești din Aletea, despre problemele școlii românești și despre numărul românilor

„Românitatea din Aletea își trăiește ultimele zile. Primăria orașului a ținut în permanență la ordinea zilei problema desființării școlii românești. Acest fapt a descălecat în mare măsură atât pedagogii, care-și caută un loc de muncă sigur, cât și părinții, care vor să asigure un viitor liniștit pentru studiile copiilor lor. Dacă nu se va rezolva problema școlii și a grădiniței, la Aletea nu vor mai fi copii români, pedagogi români, și nu vor mai fi români.” Cu aceste gânduri își încheie scrisoarea Autogovernării Românească din Aletea, adresată Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria încă la începutul acestui an. Medicul veterinar dr. Ioan Selejan, care din 1998 este președintele reprezentanței românești aletene, ne-a primit zilele trecute la sediul autogovernării românești pentru a informa cititorii Foii românești despre problemele actuale ale comunității românești din orașelul bichișean.

— Cu îngrijorare așteptăm începerea noului an școlar. De ani de-a rândul ne adresăm diferitelor organe, primăriei, autogovernării pe țară ș.a., pentru că tot timpul, ca o sabie a lui Damocle, stă de-asupra capului nostru pericolul desființării școlii românești. Prin diferite reclamații, până acum am putut împiedica acest lucru, deoarece problemele financiare, pe care le-am avut până acum, s-au rezolvat prin diferite ajutoare suplimentare ale ministerului de resort. Acum problema este de altă natură: numărul copiilor care se înscriu în școala românească este tot mai mic. Asta ne arată că și cu grădinița avem probleme. Mai devreme, din grădinița nr. 4 au venit la noi cei mai mulți copii, anual în jur de 5-6. Aceasta a fost închisă, deoarece s-a plănuțit renovarea casei. Asta s-a tot amânat, iar mai târziu clădirea s-a dat în folosință pentru 20 de ani autogovernării țigănești din oraș. Deci, grădinița s-a desființat, copiii care până acum au

umblat acolo, au fost împărțiți în celelalte trei grădinițe din oraș. Pur și simplu, nimeni nu s-a ocupat de aceea că, prin această decizie, școala românească va ajunge într-o situație imposibilă. Trebuie știut că în ultimii patru ani, 26 de copii de la această grădiniță s-au înscris la școala românească. Cu luni în urmă, am semnalat această problemă conducerii orașului, dar toată lumea a făcut pe surdul. După cunoștințele mele, în septembrie doar 2-3 elevi vor începe la noi clasa întâi.

— De ani de-a rândul se tot vorbește despre închiderea acestei școli. Credeți că la „moartea” lentă va contribui și desființarea grădiniței nr. 4?

— Neapărat. Cred că aceasta a fost o decizie conștientă, intenționată a autogovernării locale, pentru că nici măcar nu au cerut părerea noastră, a autogovernării românești. De fapt, desființarea este aparentă, pentru că ni s-a spus că imediat ce se va dovedi că este necesară și vor fi asigurate fondurile, vor des-

chide din nou această grădiniță. Noi am semnalat că solicităm să se rediscute această problemă la următoarea ședință a consiliului local, pentru că aceasta afectează în mare măsură viitorul școlii românești. Dar nu numai cu școala sînt aici probleme, ci cu întreaga comunitate românească din Aletea. Atunci cînd nici profesorul nu-și mai înscrie copilul la școala românească, ce mai poți face?! Condițiile sînt tot mai proaste, mulți profesori rămîn doar un an, doi, pentru că nu văd nici o perspectivă în această instituție.

— Ați amintit că ați înaintat scrisori, ați cerut ajutor din mai multe părți. Ați primit de la cineva vreun răspuns încurajator?

— Cu ani în urmă, cînd am avut probleme financiare, atât de la Ministerul Învățămîntului, cât și de la Oficiul pentru Minorități am primit răspuns clar: din motive financiare, școala nu poate fi desființată. Totuși, după cum se vede, s-au găsit alte căi prin care școala poate fi adusă în situație imposibilă. Am scris despre această problemă nouă atât pentru autogovernarea pe țară, cât și pentru primăria locală, dar am vorbit despre asta și la șe-

dința din primăvară a Comisiei pentru minorități a județului Bichiș. Răspuns n-am primit de niciunde.

— Conform datelor de la ultimul recensămînt, la Aletea 201 persoane s-au declarat români. Ce credeți? Este real acest număr?

— Nicidecum. Sîntem cu mult mai mulți. Întotdeauna așa s-a spus că în jur de 20% a populației este de origine română. Ne place sau nu, trebuie să recunoaștem că ne confruntăm cu asimilarea, care, din păcate, nu întotdeauna este naturală. La categoria asimilare naturală intră căsătoriile mixte, iar la asimilarea artificială putem aminti desființarea instituțiilor minoritare. Cred că mulți părinți s-au gândit că dacă nu se asigură condiții bune

pentru școlarizarea copiilor români, nu se vor mai declara aparținători acestei minorități.

— Ce credeți, ce ar trebui să facă instituțiile și conducătorii comunității noastre, ca la următorul recensămînt mai mulți să se declare români?

— Cred că instituțiile minorităților nu pot face prea mult. Legile ar trebui să fie mai bune, care ar trebui apoi respectate. Prin legi să se asigure, de exemplu, funcționarea școlilor românești și atunci nu va trebui să ne temem de dispariția minorității noastre. Un alt lucru important ar fi legăturile cu țara-mamă. Cred că dacă am avea legături mai multe și mai strînse cu România, s-ar întări sentimentul de identitate românească.

E. Iova

Date importante din istoricul școlii românești din Aletea

1938 — a început învățămîntul în limba română
1947—48 — în acest an școlar 25 de copii au învățat româna
1950—51 — din acești ani școala românească devine independentă
1962—63 — efectivul școlii este deja de 149 de elevi
1962—1987 — în această perioadă cele 4 grădinițe ale orașului au fost administrate de școala românească; în toate s-a învățat și românește
1997—98 — efectivul școlii: 63 de elevi
2001—2002 — efectivul școlii: 58 de elevi

La sediul autogovernării din Aletea este amenajată și o cameră țărănească

În California însoțită

Jurnal de călătorie în Statele Unite ale Americii (I)

La plecarea din Toronto spre San Francisco, cele -15 grade ne-au făcut să așteptăm și mai mult legenda climă din California. După un zbor de aproape șase ore, traversând trei fuse orare și o rotire de o oră asupra orașului nostru de des-

lizăm că sîntem pe „Străzile din San Francisco”, cînd am și ajuns pe Podul Golden Gate, adică am traversat „Poarta de Aur”. Acesta are o lungime de aproape trei kilometri, dar impresionează prin peisajul în care se află și prin faptul că este un

poate prea îndrăzneță. Am pornit să vizităm orașul, traversînd podul pe jos. Ce să zic?! Priveliștea golfului care îmbrățișează San Francisco ne-a răsplătit pentru toate eforturile. De pe Golden Gate putem arunca o privire și pe Insula Alca-

Cable Car la San Francisco

tinăție, în sfîrșit am aterizat – după majoritatea americanilor – în cel mai atractiv oraș al Statelor.

Cu paltoanele de iarnă în mînă am arătat cam comic la aeroportul internațional, care după dimensiuni și trafic se numără între primele zece din lume. Peste vama destul de severă am trecut deja înainte de decolare, în Canada. Prin urmare după ridicarea bagajelor, ca niște turiști experimentați, ne-am dus să ne luăm mașina rezervată încă de acasă. La biroul de închiriere s-au uitat la noi ca la minune, auzind că dorim o mașină de numai 1800 cm³, care aici se folosește numai eventual pentru cumpărături în oraș. Cînd am urcat la etajul patru al garajului enorm de mare și de acolo am coborît direct în traficul de după masă al orașului împînzit de autostrăzi, plus umiditatea aerului incomparabil cu nordul Americii, după o săptămînă petrecută pe Noul Continent, iarăși ne-am simțit pierduți și foarte mici. Dar în cîteva minute ne-am revenit, încurajîndu-ne unul pe altul, că nici aici nu va fi mai greu decît pînă acum.

Nici nu am apucat să rea-

pod suspendat, ținut doar pe două piloane, între care atîrnă, practic, arcul minunat al construcției imense. Cazarea noastră de la San Francisco nu a fost din categoria de lux, dar Youth Hostels-ul s-a încadrat într-un mediu minunat, la cam 10 minute cu mașina de la pod, într-o rezervație naturală cu care este presărată întreaga împrejurime a orașului. Două nopți am stat în acest Hostel, care seamănă cu un cămin cu cîte două, trei, patru sau opt paturi într-o cameră, dar care a fost dotat cu toate cele necesare unui turist. În prima noapte le-am și făcut o surpriză colocatarilor noștri de cameră, uitîndu-ne deschis ceasul deșteptător în fundul valizei. Ziua anterioară ne-am trezit la ora cinci, dar încă la Toronto, ceea ce aici era ora două. Deci concertul deșteptătorului nostru de cameră două-trei minute, pînă ce l-am aflat, a venit chiar la timp potrivit. Dimineața nu am „joit” să ne cerem scuze de la colegii noștri de cameră, veniți din toate părțile Americii.

Dimineața următoare ne-am angajat la o excursie

traz, care este cunoscută prin închisoarea sa legendară, o adevărată fortăreață unde stau închiși cei mai periculoși criminali. Astăzi, Alcatraz-ul este un muzeu, vizitarea căruia necesită barem o jumătate de zi și cîteva zeci de dolari.

Am ajuns în centrul orașului traversînd un parc imens, întins pe malul golfului San Francisco. Fiind o zi de sîmbătă, toată lumea făcea „jogging”, ceea ce aici pare o treabă normală. Apoi am făcut o scurtă vizită la Ficherman's Worf, care seamănă cu îmbulzeala pițetelor noastre presărate cu artiști, muzicanți și actori amatori. Centrul propriu-zis se întinde pe o suprafață relativ restrînsă, dar cu totul deosebită prin faptul că acesta este construit pe coline, străzile alcătuiind un șir nesfîrșit al urcușurilor și al coborîșurilor. În centrul comercial și administrativ, numit Down Town, zgînie-norii se înalță deasupra golfului, oferind o priveliște copleșitoare, mai ales privind de pe cele două coline mai mari de lîngă oraș, Twin Peaks, care merită neapărat să le vizităm.

(Continuare în pag. a 16-a)

Noi fenomene politice

Despre globalizare și identitatea națională II.

După valurile politicii neconservative din Occident, lumea votează azi din nou pentru partidele social-democrate, nutrirind speranța că poate și în felul acesta se vor afla soluții la provocările globalizării. Provocări ale capitalismului nelimitat, afirmă alți specialiști în materie, în care reglementarea proceselor economice, bancare, financiare, comerciale se pot realiza doar în cadrul unei integrări supranaționale mondiale. Aceștia își exprimă poziția considerînd că numai Europa unită va fi capabilă, ca prin piața sa de 400 de milioane, cu o infrastructură dezvoltată, cu capitalul său uman și de cultură multinațională să devină partener, concurent egal și serios al integrărilor regionale americane, japoneze și sud-est asiatice.

Pentru acești experți e clar și faptul că cîștigătorii globalizării pot fi doar țările membre ale unui centru dezvoltat. Țările sărace, dezintegrate, subdezvoltate suportă cu mult mai greu efectele distrugătoare ale globalizării, beneficiind aproape deloc de avantajele acesteia. Astfel, toate pronosticurile prevăd de pe acum creșterea enormă a veniturilor, a consumului de mărfuri și energiei în țările dezvoltate, față de cele în curs de dezvoltare. Deci va crește diferența, cum se mai spune, între Nord și Sud. Deja la ora actuală țările industriale dezvoltate cuprînzînd o cincime a populației mondiale, exploatează și consumă patru cincimi din sursele de energie ale lumii întregi, în condiții productive risipitoare, printr-un consum de lux, în timp ce marea majoritate a populației din lumea în curs de dezvoltare nu e capabilă să-și asigure nici necesitățile elementare. Dacă globalizarea ar aduce doar extinderea simplă și treptată a modernizării, chiar și atunci ar duce la o adevărată catastrofă ecologică. Tocmai în acest sens se pune întrebarea, ce s-ar întîmpla dacă populația de 1 miliard a Chinei s-ar așeza dintr-o dată în automobil.

De efectele negative ale globalizării ține și creșterea intensității conflictelor locale, nutrită, în primul rînd, de

comerțul cu armament a țărilor dezvoltate în direcția țărilor subdezvoltate. Azi, din ce în ce mai multe țări periferice, numite și „nemerice”, ajung în posesia unor arme distrugătoare în masă. Răspîndirea armamentului nuclear sau chiar și tradițional duce la încordare și la pericolul de a rezolva conflictele locale stîrnite de însăși globalizarea cu ajutorul armelor. Mizeria naște conflicte politice și armate permanente, iar sărăcia și războiul dezlanțuie valuri imense de migrațiune a popoarelor, anual aflîndu-se mereu în pribegie, pe drumurile lumii 30 de milioane de oameni.

Consecințele negative cresc și în domeniul culturii. Sateliții, compact discurile, televiziunea prin cablu, tehnica video, telefoanele celulare, toate-toate constituie de pe acum sisteme complexe, prin care ramuri întregi ale industriei de distracție omogenizează cultura, globalizînd-o, seducînd totodată mase uriașe. Alte produse ale industriei „culturii” de mase, de ex. filmul sau muzica se extind pe piețe din ce în ce mai vaste și omogene, sugrumînd cultura autentică și arta națională. În domeniul cinematografului, industria americană slăbește și subminează considerabil producțiile naționale, mai ales cele europene. E uimitoare declarația producătorului brazilian Carlos Barreto care susține că dintre 4.000 de filme prezentate anual de către televiziunea lor, 99% sînt americane putem să ne dăm seama, ce mare e pericolul, dacă în țările sărace și în curs de dezvoltare modul cel mai puternic al educației maseilor îl constituie filmul și televiziunea. Nu face excepție nici televiziunea maghiară, majoritatea absolută a filmelor prezentate la noi fiind tot de producție americană.

Căutînd cauzele, trebuie să recunoaștem că după schimbarea de regim și țările din Europa Centrală și de Răsărit au devenit receptive la efectele generale ale globalizării. De fapt, tocmai provocările acesteia au răsturnat regimurile vechi.

(Va urma)

Al. Ardelean

De la Bükkszék ne-am întors mai bogați sufletește

Grupul micherechenilor la tabără

În perioada 15-21 iulie, în jur de 30 de copii ai Bisericii Baptiste Române din Micherechi și ai altor confesiuni din localitate, însoțiți de *Estera Ruja, Ioan Ruja, Mariana Ruja și Silvia Cioca* au participat la tabăra anuală, care de data aceasta s-a desfășurat la Bükkszék.

În anul acesta, în tabără au fost peste 350 de tineri, nu numai din regiunea Crișurilor ci și din alte părți. Tabăra a fost organizată de frații *Szlovák Tibor*, pastorul Bisericii Baptiste din Giula și soția sa *Szlovák Ágnes*. Tema studiului săptămânii a fost: „Alo, cu cine vorbesc?” și s-a axat, firește, pe însemnătatea rugăciunii. Copiii au fost împărțiți pe grupe în funcție de vîrstă. În fiecare dimineață am început ziua cu cîntări și rugăciune. Studiile au avut la bază rugăciunea, i-am învățat pe copii că trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu oricînd avem necazuri. Tot așa a făcut și

Ilie cînd a adus jertfă lui Dumnezeu cu Baal împreună, fiecare la Dumnezeuul său. S-a rugat și Ilie, și Baal. Rugăciunea lui Ilie a fost ascultată, căci el s-a rugat la un Dumnezeu viu. (1 Împărați 18: 16-40) „Dacă ne mărturisim păcatele, El este credincios și drept, ca să ne ierte păcatele și să ne curețe de orice nelegiuire.” (1 Ioan 1:9).

Trebuie să venim cu rugăciune înaintea Domnului și să punem păcatele în mîna Lui, și El le va uita. „El este jertfa de ispășire pentru păcatele noastre...” (1. Ioan 2:2). Din orice păcat este eliberare dacă venim la Domnul. Mulți copii, care poate că au crescut într-o familie creștină, dar nu L-au cunoscut pe Dumnezeu sau alții, care au venit din familii necreștine, aceștia au făcut un pas către Domnul, și L-au primit în inima lor pe Isus Cristos ca Domn și Mîntuitor. Domnul să ne

ajute ca să Îl putem mărturisi pe El în fața oamenilor. Așa au făcut și copiii din Micherechi prin programul pe care l-au avut.

Facă Domnul ca să fim sari și lumină pentru cei din întuneric. Atît noi, învățătorii, cît și copiii, ne-am întors din această tabără mai bogați sufletește, cu inima mai aproape de Dumnezeu.

Silvia Cioca

Programul de vară pentru copiii baptiști din Chitighaz

La începutul verii, la 29 iunie, am organizat o „Zi a copiilor”, un fel de club cu program de jocuri, la care au participat copiii bisericii noastre și alți cîțiva care au frecventat în cursul anului orele de cunoștințe biblice. Această zi s-a petrecut într-o atmosferă plăcută sub îndrumarea învățătorilor de școală duminicală. Pastorul bisericii Vasile Bodiș a povestit despre copilul Samuel din Biblie și a urât o vacanță plăcută cu multe aventuri, în lumina ideilor reieșite din istorisirea micului Samuil (I. Sam. 1, 2, 3), ascultare, supunere, atenție, sinceritate și curaj.

Între 15-22 iulie, 8 copii chitighăzeni au fost în tabăra de la Bükkszék, însoțiți pentru lucrarea acestora de 4 lucrători, învățători. O familie a dorit ca după zilele petrecute la Bükkszék, copiii lor să participe și la tabăra din Tóalmás. Așadar, în felul acesta, între 28 iulie – 5 august *Ioan, David și Nicoleta Frătean* au putut simți dorul lui Dumnezeu, împreună cu sute de alți copii din țară și de peste hotare.

Dumnezeu să fie slăvit pentru posibilitățile asigurate copiilor noștri și pentru formarea sufletelor tinere și prin această formă de misiune.

P. Bodiș

Activitate de grup

Continental Singers la Giula

Centrul Cultural Român din Giula a găzduit, la 29 iulie, un concert creștin. Grupul de închinare, Continental Singers Maghiar, a fost invitat de fratele *Szlovák Tibor*, pastorul Bisericii Baptiste din Giula, pentru a ridica și a prezenta împărăția Domnului nostru Isus Cristos, și a vesti Evanghelia prin cîntări și muzică energică.

Concertul a atras atît creștini din localitățile învecinate, cît și localnici sau

turiști. Misiunea „Continental Singers” a început în 1967 în SUA. Cîtorul și președintele organizației inovatoare în muzică și formă a fost *Cam Floria*. În Europa *Leen La Riviere* a organizat primele concerte, iar apoi, în 1970, numele acesteia a devenit în mod legal Continental Sound (românește Sunet Continental), care astăzi este cea mai mare organizație muzicală europeană. Pe lîngă vestirea Evangheli-

ei, scopul misiunii este formarea, dezvoltarea tinerilor care participă în slujbă. Alături de instruirea muzicală și de interpretare pe scenă se pune un mare accent pe creșterea spirituală. Ei și-au propus să ajute, să sporească viața personală a fiecărui tînar de care trebuie să se îngrijească. Este foarte importantă educarea pentru a fi ucenic, întărirea vieții consacrate și a credinței.

În urma dezvoltării organizației s-au format rînd pe rînd grupuri internaționale în vreo 50 de țări. În Ungaria prima dată s-a format în 1990, de-atunci noi și noi tineri se înscriu în acest program, dorind să se ducă în fiecare vară în diferite orașe și sate din toată țara. După terminarea turneului din acest an, fiecare cîntăreț și tehnician își continuă misiunea personală în localitatea sa.

Text: R. P.
Foto: A. Papp

Invitație la Centenarul Corului Baptist din Chitighaz

Biserica Baptistă din Chitighaz vă invită cu drag, împreună cu familia Dumneavoastră, la centenarul corului acestei biserici, care se va desfășura la 24 și 25 august. Șirul programelor din cadrul aniversării va începe sîmbătă după-masă, la ora 15.00, cu deschiderea expoziției de fotografii din viața comunității baptiste din Chitighaz, iar la ora 17.00 se va desfășura serviciul divin. Serviciile divine de duminică, înainte de masă vor începe la ora 9.00, iar după-masă la 17.00.

La sărbătoarea corului vor participa *dr. Mészáros Kálmán jun.*, președintele Cultului Baptist din Ungaria, *dr. Mészáros Kálmán sen.*, președintele Comisiei istorice a CBU și *Bokor Barnabás*, dirijor din Oradea.

PORUNCILE DUMNEZEIEȘTI PORUNCA A ȘAPTEA

„Să nu fii desfrînat.”

Porunca a șaptea îl oprește pe om de la desfrînare, cerîndu-i să trăiască în curăție. Prima pereche de oameni a fost așezată în paradis, dîndu-i omului privilegiul de a participa la actul creator divin, de a fi împreună – lucrător cu Dumnezeu la perpetuarea rasei umane (Fac. 1, 28). În căsătorie, intimitatea trupească a soților devine semn și chează de comuniune spirituală.

Omul a primit dreptul de a naște copii și aptitudinile necesare pentru a se dăruie în acest scop. Dar această putere a înmulțirii Dumnezeu n-a lăsat-o la capriciul individului, ci, pentru a controla acest instinct, a rînduit căsătoria (Fac. 2, 18 și 24). Numai omului i s-a impus să-și satisfacă trebuințele firii după o strictă rînduială. Dar căzînd în păcatul neascultării, a răsturnat planul Ziditorului prin păcatul desfrînării.

Bărbatul și femeia se fac vinovați de desfrînare atunci cînd folosesc dezordonat puterea dată lor în scopul înmulțirii neamului omenesc, cînd ei urmăresc plăcerea trupească în ea însăși și o satisfac în afara căsătoriei. Desfrînarea este în mod grav contrară demnității omului și a sexualității umane, care e în mod natural orînduită spre zămislirea și creșterea copiilor. Tinerii trebuie să trăiască curăția în înfrînare. Printre păcatele contrare acestei curății, pe lîngă desfrînare amintim: luxuria, masturbația, pornografia, prostituția, violul și practicile homosexuale.

Forma cea dintîi a desfrînării este păcatul cu gîndul, precum zice Mîntuitorul: „că oricine se uită la o femeie, poftind-o, a și săvîrșit adulter cu ea în inima lui” (Mt. 5, 28). Tot aici trebuie amintite și faptele care pot duce pe creștin la păcatul desfrînării: împodobirile în scopul de a atrage privirile, vopsirea feței, parfumurile tari, îmbrăcămîntea indecentă, mijloace pe care Sfinții Părinți le numesc „steaguri ale desfrînării”. La desfrînare conduc și alte rele, cum ar fi: necumpătarea

în mîncare și băutură, citirea cărților pornografice, jocurile și cîntecele necuviincioase, beția și trîndăvia.

Legămîntul contractat în mod liber de soți impune obligația de a-și păstra căsătoria indisolubilă. „Ceea ce Dumnezeu a unit, omul să nu despartă” (Mc.10, 9). Cînd soții își calcă curăția conjugală, săvîrșesc adulter. Ei care și-au jurat credință în fața Legii civile și a lui Dumnezeu își caută partener în afară de căminul familial, în aventuri amoroase. Acesta e adulterul, prin care se calcă legătura matrimonială și se lovește în instituția Căsătoriei violînd contractul care o întemeiază. Adulterul compromite binele propagării speciei umane și al copiilor, care au nevoie de unire stabilă între părinții lor. Demnitatea căsătoriei este grav vătămată și prin divorț, incest, poligamie, unire liberă sau concubinaj.

Desfrîul este un mare păcat care lovește în dragostea și încrederea din familie și contravine sfințeniei prin care dăinuiește unirea familială. Păcatul desfrînării nimicește credința în sufletul omului și, în același timp, produce neorînduială în viața celui căzut. Din Sfînta Scriptură putem afla despre răutatea necurăției și urmările nenorocite pe care aceasta le cauzează. Pe vremea lui Noe, oamenii erau așa de destrăbălați și preocupați de împreunarea trupească, încît Stăpînul ceresc a trimis potopul care i-a șters pe păcătoși de pe fața pămîntului (Fac. 6). Pe vremea lui Avraam, locuitorii a cinci cetăți în frunte cu Sodoma și Gomora erau așa de decăzuți, încît își pîngăreau trupurile între ei. Dumnezeu i-a stîrpit pe toți, revărsînd asupra lor foc din cer și ploaie de pucioasă (Fac. 19).

Prin întunecarea firii raționale și a dreptei judecăți, desfrînații ajung uneori la comiterea infracțiunii sau chiar și la crime ca: ucidere, tentativă de omor, loviri, certuri, părăsirea copiilor minori, neglijarea datoriilor familiale și alte păcate, ca minciuna și furtul, de care, făcîndu-se vinovați acești desfrînați, nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu (cf. I Cor. 6, 9). Pe unde bîntuie desfrînarea, sănătatea se șubrezește, fețele se ofilesc înainte de vreme și voioșia dispare.

Datoria creștinului este să se ferească de acest păcat și de toată ispita spre el, prin paza simțurilor, controlul gîndurilor, rugăciune, post, muncă și stăpînirea poftelor. Sfîntul Apostol Pavel îndeamnă: „Cu duhul să umblați și să nu împliniți pofta trupului... Fugiți de desfrînare!” (Gal. 5, 16, I Cor. 6, 18).

PS Irineu Bistrișeanul

Taina Sfîntului Maslu la Micherechi

Mîntuitorul Iisus Hristos în activitatea Sa mesianică a vindecat neamuri bolnavi de bolile și neputințele lor. Pentru aceste tămăduiri, El nu le cerea decît dorința de a se vindeca și credința în puterea Sa.

Însă, de multe ori, o dată cu tămăduirea bolilor trupesti, El le ierta și păcatele (Matei IX, 2), cerîndu-le să nu mai greșescă (Ioan V, 14). Ceea ce înseamnă că există o strînsă legătură între boală și păcat (Luca IV, 39), pentru că există o strînsă legătură, o influență reciprocă, între suflet și trup.

Apostolii Domnului Hristos, continuînd opera mîntuitoare a Învățătorului lor, au fost împuterniciți de El să-i vindece pe membrii Bisericii de bolile și neputințele lor. În acest scop a înființat Taina Maslului, împuternicind cu săvîrșirea ei pe Apostoli și urmașii lor.

Sfîntul Maslu este acea taină în cadrul căreia, prin ungerea cu untdelemnul sfințit de preoți, cu anumite rugăciuni, se coboară harul Duhului Sfînt peste bolnavul respectiv, i se iartă păcatele și se împărtășește totodată tămăduire trupească sau ușurarea durerilor și întărire sufletească.

În biserica ortodoxă din Micherechi este o tradiție de mulți-mulți

ani că la 15 august, în ziua Adormirii Maicii Domnului, se săvîrșește Sfîntul Maslu. Joia trecută, de Sîntămăria Mare, la Micherechi am putut fi părtașii a trei Taine bisericești: Taina Mărturisirii, Taina Euharistiei și Taina Maslului. Acestea au fost oficiate, după rînduială, de către șapte preoți: pr. *Teodor Roxin*, cel mai în vîrstă preot român din Ungaria, pr. *Teodor Iga* de la Tulcea, pr. *Florin Olteanu* de la Chitighaz și pr. *Aurel Becan* de la Cenadul Unguresc, părinții ieromonahi *Paisie* și *Calinic* și părintele *Ioan Bun*, parohul locului.

Înainte de sfințirea făinii, untdelemnului și a hainelor aduse de credincioși, unul dintre cele mai impresionante momente ale slujbei a fost deschiderea Evangheliei de către trei copii (două fetițe și un băiat), care apoi cu crucile în mînă au îngenunchat sub patrafirul celor

șapte preoți, ascultînd rugăciunea a șaptea a maslului.

Cei în jur de două sute de credincioși, care au participat de sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului la slujba din biserica ortodoxă din Micherechi au fost unși cu untdelemn pe frunte și pe mîini, pătrunși de harul Domnului, pentru întărirea sufletelor și vindecarea bolilor.

E. Iova

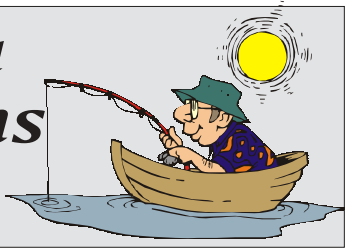
Valeriu Anania

De Profundis

*Deasupra plutirii
E duhul plutirii,
În josul căderii
E duhul căderii.*

*Înfrînge-le, îngere,
Jertfind întru frîngere.*

Undița de prins vorbe

Fenomenul de transfer din maghiară în română se produce mai ales la nivel lexical, atunci când un vorbitor bilingv traduce „cuvânt cu cuvânt” o expresie ungurească în limba română. Deși unele expresii de acest tip pot fi cunoscute și înțelese de toți membrii unei anumite comunități bilingve, ele nu pot fi considerate ca aparținând și limbii române îngrijite, literare, cum se spune! Acest mult învinuit *mumus*, care este *limba literară* (citeam în numărul trecut al gazetei că extinderea limbii literare duce la asimilarea românilor în masa maghiară!!!), are rolul de a controla, de a corecta și de a unifica procesul de dezvoltare naturală a limbii. O limbă necontrolată, care „se îmbogățește”, permanent și fără discernământ, cu împrumuturi dintr-o altă limbă, mai devreme sau mai târziu se va destrăma, va dispărea, va deveni tot mai îndepărtată și prea străină pentru a se numi „română”. Ar putea rămâne acest fapt o problemă personală a fiecărui vorbitor, a fiecărei mici comunități. Acasă, fiecare vorbește cum vrea! Însă, în fața opiniei publice nu poți pretinde că vorbești românește, dacă, în fapt, nu cunoști limba română, ci o limbă-hibrid. Pe de altă parte, „graiurile” românești arhimaghiarizate nu au scriere. Nu pot fi concepute într-o astfel de limbă nici ziare, nici manuale, nici romane, nici poezii. E adevărat că omul simplu creează limba, însă omul superior, care trăiește de pe urma acestei limbi, are datoria să o ocrotească și să o cultive. Mai ales în actuala situație, când e vorba de un grup cu aspirații sociale, politice și – mai ales – financiare, e foarte important rolul de *model* al conducătorilor cu pretenție de reprezentanți ai grupului respectiv. Totdeauna oamenii au fost mândri de scriitorii talentați, de mari pedagogi, de politicienii deștepți din neamul lor. Poporul îi urmează pe cei care îl conduc, iar forul conducător al unei comunități e oglinda comunității însăși. Pe scurt: cum (și ce) vorbesc românește conducătorii comunității, tot așa vor vorbi și ceilalți membri ai ei. Și, vă rog să credeți, omul care vorbește în graiul lui local, cum știe el ori cum a învățat de la părinți, vede și judecă, totuși foarte bine, dacă cei care se află în frunte sunt frumoși sau urâți, grași sau slabi, buni sau răi, dar și dacă sunt capabili sau nu să vorbească cum se cade limba română!

Revenind acum la undița noastră, să amintim două expresii fără „acoperire” în românește. ● *Repețai mai o dată!* – le spune un profesor elevilor. E clar că această formulare reprezintă o traducere a ungurescului *még egyszer*. Cuvântul *még* poate fi tradus în română prin două mici, dar des folosite adverbe: *mai* și

încă. Îl traducem pe *még* prin cuvântul *mai*, în situații ca următoarele: *én még maradok = eu mai rămân*; *még kérek = mai vreau*, (*még*) *nagyobb = (și) mai mare*. Deci, e vorba de situații în care: *mai* arată că acțiunea verbalului e continuă; *mai* ia parte la formarea gradului comparativ (*mai frumos*, *mai repede*) sau superlativ (cel *mai* frumos, cel *mai* repede). În general, *mai* este sinonim cu *încă*: *Mai vorbiți?* = *Încă vorbiți?* Atenție, însă, căci aceste adverbe nu suportă aceeași ordine a cuvintelor în propoziție. Spunem: *Te mai aștept zece minute*, dar *Te aștept încă zece minute*. În nici un caz nu e literar *Te aștept mai zece minute*. Putem observa o anumită regulă: *mai* nu poate sta în propoziție, după verbul pe care îl determină. (Atunci când ajută la formarea unui grad de comparație, *mai* nu determină un verb, ci adjective sau adverbe). E corect: *Am recitat mai frumos/tare/bine decât tine*, dar nu putem spune *Am recitat mai o dată/de două ori*. În situația din urmă avem următoarele posibilități corecte: *Am mai recitat o dată/de două ori* sau *Am recitat încă o dată/încă de două ori*. Deci, nu spunem *Dă-mi mai o mie de forinți!* ci *Mai dă-mi o mie de forinți!* ori *Dă-mi încă o mie de forinți!*

Pe de altă parte, cuvintele care încep cu prefixul *re-* conțin deja ideea de repetiție. Aceasta nu e necesar să fie subliniată prin *mai* sau prin *încă*, deoarece ia naștere un *pleonasm* (greșeală de exprimare făcută prin alăturarea a două cuvinte care înseamnă același lucru, precum *moș bătrân*, *papă catolic*, *mai superior*, *foarte excelent*). Expresia românească pentru exemplul de la care am pornit este fie *Repețai!*, fie *Mai spuneți o dată!*, fie *Spuneți încă o dată!*

● *Prețul petrolului a mers în jos, totatunci benzina s-a scumpit*. Întâlnim în această propoziție un cuvânt care, în așa formă și în așa context, nu există în limba română: *totatunci*. E limpede că cel care l-a „inventat” a tradus adverbul maghiar *ugyanakkor*. Acest cuvânt are un corespondent românesc foarte potrivit: *totodată*. În astfel de împrejurări, putem folosi și locuțiunea adverbială *în același timp* ori neologisme mai pretențioase, precum *concomitent*, *simultan*. Termenul inventat se scrie *tot atunci* și are o nuanță temporală mai puternică decât în exemplul „pescuit”. *La ora patru am plecat. Tot atunci a plecat și el*.

O ultimă observație, provocată tot de traducerea „cuvânt cu cuvânt”: *prețul nu merge în jos* (din *lemegy*), ci *prețul scade, se diminuează, se reduce*. Nu *îmi iau jos* (*leveszem*) *bluza ci mă dezbrac*; nu *scriu jos cuvintele* (*leírom*) ci, pur și simplu, *scriu cuvintele!* Cu mulțumiri pentru osteneală și până săptămâna viitoare,

P. D. Rost

Comunicarea, de la origini la Internet

10

Cum arătau primele cărți? Cum se face un ziar? Cine a inventat radioul? Când a apărut televiziunea? Ce înseamnă multimedia? Ce este realitatea virtuală? Care vor fi mijloacele de comunicare mâine?

Dragi tineri, până la sfârșitul acestui serial veți primi răspunsuri la toate aceste întrebări și veți afla câteva date uimitoare din istoria comunicării.

Fotografia

Fotografia este un mijloc de fixare a imaginilor foarte folosit astăzi. Cu o fotografie putem păstra amintirea unor lucruri dispărute azi sau a celor care nu se află în preajma noastră.

Încă din Antichitate, oamenii știau să proiecteze o imagine pe un ecran cu ajutorul luminii soarelui. O cutie întunecată în care lumina pătrundea printr-un mic orificiu sau o cutie în care se făcuse o mică gaură servea drept „cameră obscură”. Lumina pătrundea prin gaură și imaginea lucrurilor exterioare era proiectată pe fondul alb al „camerei” sau pe o sticlă fără luciu. Pictorii italieni renascentiști se foloseau de acest procedeu pentru a desena conturile modelelor lor. În secolul al XVI-lea, un medic și matematician italian, *Gerolamo Cardanno*, a introdus în gaură o lentilă optică, ceea ce a dus la focalizarea luminii pentru obținerea unei imagini mai exacte. Dar încă nu existau mijloace pentru păstrarea acestei imagini.

Fixarea și reproducerea imaginii

Primele fotografii au fost realizate în 1827 de fizicianul francez *Nicéphore Niépce* (1765–1833) cu o cameră obscură. El a proiectat o imagine pe o placă metalică acoperită cu o soluție chimică ce se albește și se întărește în contact cu lumina. Acțiunea directă a luminii făcea posibilă fixarea imaginii, dar era nevoie de opt ore de expunere, ca imaginea să apară.

În 1839, asociatul lui

Niépce, *Jacques Louis Daguerre* (1787–1851), a îmbunătățit procedeul: nu mai este necesară decât o expunere de câteva minute. Plăcile lui Daguerre sau „plăcile de dagherotipie”, realizate din cupru argintat, erau introduse în cutii de lemn prevăzute cu un obiectiv. Lentilele optice și o diafragmă permiteau o serie de reglaje în funcție de lumină și de distanța la care se aflau modelele. Ulterior, s-a preferat folosirea plăcilor de sticlă. Dar de fiecare dată se obținea o singură fotografie, care în plus, era realizată pe un suport nepractic și fragil.

Negativ și pozitiv

Englezul *Henry Fox Talbot* (1800–1877) a găsit o soluție pentru aceste probleme. El a inventat „talbotipia”, fotografia obținută pe hîrtie fotosensibilă, și a realizat „calotipul”. Cu acest aparat se puteau obține mai multe exemplare ale aceleiași imagini. Printr-un procedeu chimic, se realiza un negativ al plăcii fotografice: ceea ce era alb pe placă devenea negru, ceea ce era negru, devenea alb. De pe placă negativă, se puteau obține pe hîrtie oricâte pozitive.

Fotografia modernă

Fotografia modernă s-a născut în 1888 o dată cu aparatul Kodak al americanului *George Eastman*. Pe atunci, bobina de peliculă din aparat era din hîrtie. În

1889, Eastman inventează pelicula de celuloză, un material plastic flexibil. În același timp, el a creat o societate care se ocupa cu dezvoltarea acestui domeniu și realizarea de fotografii. Pelicula este scufundată într-un produs, revelatorul, pentru obținerea negativului. Apoi aceasta este introdusă într-un aparat de mărit care proiectează imaginea pe o hîrtie fotosensibilă. Substanța care acoperă hîrtia intră în reacție și apare imaginea pozitivă. Eastman s-a mai consacrat și fabricării de aparate fotografice mici și ușor de manevrat, ceea ce a dus la apariția fotografiilor amatori.

Fotografia se va dezvolta și mai mult o dată cu fabricarea peliculelor color și a diapozitivelor, în jurul anilor 1950. (Larousse)

La început, fotografii trebuia să-și regleze aparatul sub o cârpă neagră pentru a-l feri de lumină

Fotografii au aparate tot mai perfecționate

Legende românești

Domnitorul Cuza și țărani

În amintirea poporului nostru, numele lui Alexandru Cuza va trăi cât va fi suflare românească pe lume. Și multe sînt faptele lui doveditoare de iubire de neam și milă de țărani, cari, pe vremea aceea erau parte robii la ciocoi greci, stăpînituri ai pămîntului românesc, parte săraci lipiți fără un petecel de ogor.

Cuza-Vodă era cumnat cu boierul Iorgu Lambrino, stăpîn pe atunci al moșiei Banca din județul Tutova. Și, adeseori, venea pe la moșie să mai petreacă. Dar petrecerile nu-i ticeau căci boierul Lambrino, grec de nea, era aspru și rău, mînia lui Dumnezeu, cu țărani. Pentru o nimica toată îi sărea țandăra și pune a să-i bată la țalpi de-i lăsa mai mult morți, ba pe unii chiar morți de-a binelea.

De cîte ori venea Cuza la moșie – pe atunci nu era încă domn – și vedea așa ceva, îl apuca mila de bieții țărani și zicea boierului: „Nu-i mai chinui atîta, cumnate, că pe spinarea lor te-ai îmbogățit și tu, și alții ca tine! Și fără țărani, care-s talpa țării, nici praful nu s-ar alege de voi!”

Într-una din zile iese Cuza cu boierul la plimbare pe cîmp, tocmai pe vremea prînzului. Țărani stăteau jos să îmbuce ceva, dar chip era de mîncat? Că mămăliga era toată din mălăi mușgăit și peștele sărat împutit de trîzne.

Se uitau bieții la mîncare cu ochi de lup flămînd, dar niciunul nu pune a gura. Cuza s-apropie atunci, ia mămăliga și peștele și-l zvîrle cît colo. O vorbă n-a scos, dar ochii i s-au umplut de lacrimi.

Boierul a tăcut și el mîlc, dar parcă din ziua aceea s-a mai îmbunătățit nițel și s-a purtat nițel mai omenește cu oamenii.

S-a hotărît apoi la Iași,

alegerea unui domnitor spre binele neamului. L-a ales pe Cuza.

Ca să sărbătorească pe domnitor, boierul Iorgu Lambrino poartă sumedenie de boieri la el la moșie, ca să-i tragă o petrecere din aceea.

Cît ținea drumul de la hotarul moșiei pînă la curtea s-au purtat putinele, oale și șomoioage muiate în păcură aprinsă, de făcuse o lumină ca ziua. Țărani, înșirați de o parte și de alta a drumului, așteptau în haine de sărbătoare sosirea domnitorului. Cînd au văzut caleașca domnească au zburat toți într-un glas: ura!, de clocotea văzhideul. Și dreptu-i, că din adîncul sufletului obidit de sărăcie și trudă amară ieșea urarea de viață lungă celui cu milă de cel sărman.

N-a trecut mult și domnitorul Cuza s-a dus la București, unde a înfăptuit Unirea Munteniei cu Moldova.

De-acu românii nu mai cunoșteau hotar între ei și nici robii nu mai erau la boier. Dumnezeu se milostivi de ei, ca prin bunătatea lui Vodă Cuza și dragostea lui nețărmată pentru țărani, să fie și ei oameni neamuri în țara lor, pe pămîntul strămoșesc.

Din „Albina”, XXIII (1928), nr. 1, 3–4.

Domnitori români

În cele ce urmează puteți citi numele a șase domnitori români care în cursul istoriei și-au cucerit renume. Care dintre ei au fost conducători ai Moldovei și care ai Țării Românești? Răspundeți prin cifrele din fața numelor.

1. Basarab
2. Mircea cel Bătrîn
3. Ștefan cel Mare
4. Vlad Țepeș
5. Mihai Viteazul
6. Petru Rareș

Dezlegare: Domnitori ai Moldovei: 2., 3., 6., – Domnitori ai Țării Românești: 1., 4., 5.

L. B.

Prietenul la nevoie se cunoaște

„Prietenia e de aur. Prietenul este acela care este aproape de tine atunci cînd te bucuri sau cînd ești trist. Îți ajută la nevoie, se bucură alături de tine și împreună împărtășiți cele mai minunate clipe din viață.”

Prietenia, precum o floare, trebuie îngrijită și protejată.

1. Dacă prietenul tău îți divulguă un secret, cum procedezi?

Dacă păstrezi secretul, prietenul îți va fi recunoscător, căci va aprecia gestul tău prietenesc. Dacă spui la toți colegii cele mai profunde gînduri ale prietenului tău, să știi că ți-ai trădat prietenul și prin aceasta l-ai depărtat de tine sau poate l-ai pierdut pentru totdeauna.

2. Dacă prietenul comite greșeli, cum poți trece peste aceasta?

Vei rămîne un prieten adevărat dacă îi vei atrage atenția asupra greșelii, cu atît mai mult cu cît el însuși este conștient de aceasta. Căci, nu este frumos să vorbești urît, pe la spate, despre nimeni, dar nici despre prietenul tău. Tot ce ai de spus,

În curtea grădiniței din Micherechi

spune tuturora în față. Nu birfi!

3. Fii alături de prietenul bolnav!

Adevărata prietenie subînțelege să fii alături de colegul bolnav. Dacă a fost absent de la școală, infor-

mează-l despre lecții, vizitează-l. Fii mereu la îndemînă. Dacă boala este contagioasă, prietenia se va manifesta în alt mod. Vei comunica cu prietenul tău prin telefon, prin mesaje scrise care vor avea un efect deosebit dacă se vor semna de mai mulți colegi. În felul acesta bolnavul va vedea că cineva se gîndește la el și că mulți colegi îi doresc însănătoșire grabnică.

4. Este colegial să șoptești la oră?

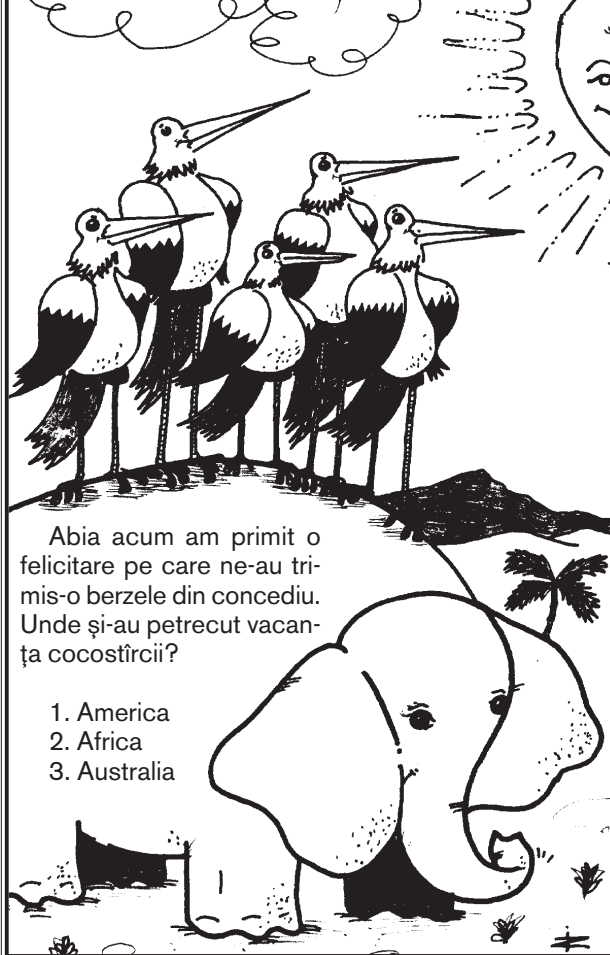
Nu este bine, însă această practică s-a împămîntenit în școală și se consideră normal să se procedeze astfel. Cel mai corect este ca „sufleurii” să se dezobișnuiască de a sufla pentru că în felul acesta colegul să însușească bine lecțiile.

5. Ești „baba pîra”?

Este foarte urît să fii „baba pîra” și mereu să-ți denunți colegii. Dacă s-a ajuns la un mic conflict, încearcă să rezolvi situația dată împreună cu colegii. Dacă din neatenție prietenul tău a spart vreun geam, nu faceți tragedie din aceasta. Colectați bani și reparați paguba.

Dar dacă în școală există colegi obraznici care mereu te șicanează, îți ascund caietele, scriu pe bancă, fac gălăgie și sînt bătăuși, nu este greșit dacă atragi atenția profesorilor și părinților asupra comportamentului incorect al acestora.

Salut întîrziat

Abia acum am primit o felicitare pe care ne-au trimis-o berzele din concediu. Unde și-au petrecut vacanța cocostîrcii?

1. America
2. Africa
3. Australia

„RĂDĂCINILE MĂ LEAGĂ DE MICHERECHI”

Ioan Ruja s-a născut la Micherechi, la 23 octombrie 1956. A terminat Liceul Românesc din Giula, după care a studiat etnografia la Universitatea ELTE din Budapesta și, mai târziu, a obținut și diploma Institutului de Artă Teatrală și Cinematografie din București. Încă în anii de studii a lucrat un timp la redacția „Foi noastre”, iar după terminarea ITC-ului a fost operator la Studioul din Seghedin al Televiziunii Maghiare. Între timp, la București, s-a căsătorit cu Raluca, fiica renumitului violonist român Ion Voicu, cu care a întemeiat o familie, din care li s-a născut doi băieți.

România, Ungaria și Canada – sînt trei țări, care au jucat un rol important în viața lui Ioan Ruja și a familiei sale în ultimul deceniu.

– Ne bucurăm de prezența a patru oaspeți la Giula, despre care demult nu știm nimic sau foarte puțin. Pînă în anul 1992 atît cititorii revistei românești, cît și telespectatorii Ecranului nostru au cunoscut bine numele lui Ioan Ruja din Micherechi. Cei zece ani, care au trecut de-atunci, cred că au fost plini de aventuri și cotituri. Cum vi s-a schimbat viața după 1992?

– În '92 am plecat în Canada. S-au împlinit multe lucruri cu mine și de-atunci am schimbat mai multe țări. Am locuit cinci ani în Canada, după care m-am întors în Ungaria, am plecat în România și de atunci, din '97, trăiesc în România. Acolo lucrez, acolo îmi este familia. Am doi băieți, unul de 11 și altul de 8 ani. Amîndoi învață la București. Le-a fost foarte greu și lor să se reintegreze

în societatea română. Au început școli românești și tot acolo continuă.

– Aș putea să vă întreb de ce n-ați rămas în Ungaria sau în Canada? De ce ați ales să trăiți tocmai în România?

– Am încercat să încep o altă viață în Canada. Probabil, mulți se gîndesc de ce se întoarce un om de acolo, de ce nu rămîne acolo, pentru că visează la ceva mai bun și mai frumos. Nouă nu ne-a reușit din mai multe puncte de vedere. Puteam să rămînem acolo și să trăim o viață „fără sare și fără piper”, cum s-ar zice. Însă am preferat să ne reîntoarcem, pentru că vroiam să fac meseria mea. Să fiu sincer, acolo nu prea am reușit, n-am vrut să fiu la coadă. Și pentru că să-mi fac meseria, trebuia să revin în Ungaria sau în România. Și ne-am întors. Poate copiii

mei vor reuși să facă altceva, decît am reușit eu. Sper.

– Sînteți operator de imagine film și TV, dar cititorii revistei românești au avut bucuria să vă cunoască și ca fotograf. Ce faceți acum în București? Unde lucrați?

– În 1983 am terminat Institutul de Artă Teatrală și Cinematografie din București. Acum lucrez ca director de imagine la o televiziune particulară americano-română. La această televiziune îmi desfășor activitatea. Fac fel de fel de emisiuni, mai ales de știri.

– Ce v-ar plăcea cel mai mult să faceți?

– Mi-ar plăcea să fac documentare – asta mi-a plăcut întotdeauna cel mai mult – pentru că e cu mult mai aproape de realitate și are o legătură mult mai strînsă cu viața de toate zilele, cu oamenii. Această temă stă cel mai aproape de mine. Dar, din păcate, acum nu e timpul și nu e favorabil așa ceva și nu sînt bani să se investească în așa ceva. Trebuie să ne mulțumim cu ceva mai sărac și mai prost.

– Dar proiecte și dorințe aveți...

– Aș vrea să am un partener cu care pot să lucrez în documentare sau să fac video-clipuri, pe care le-am mai făcut și aici în Ungaria. Ar fi bine dacă s-ar putea. Economia nu e încă favo-

rabilă pentru multe astfel de proiecte. În România, economia este în tranziție, iar pentru asta probabil că oamenii nu investesc în multe lucruri. Se fac niște proiecte, dar nu sînt de bună calitate, pentru care necesită și bani.

– Inima vă mai trage și spre casă. Acum petreceți cîteva zile în Ungaria, și ați fost și la Micherechi.

– Nu pot să nu vin în Ungaria, fiindcă totuși aici îmi sînt rădăcinile, aici am crescut, aici am studiat, aici îmi sînt prietenii și rudeniile. Pot să zic că acesta este locul meu natal. Vin înapoi, vizitez aceste locuri și vreau ca și copiii mei să știe de unde am plecat, să știe cine sînt părinții lor.

– Probabil s-a schimbat mult și Micherechiul de cînd ați plecat de aici...

– Dacă mergem pe străzi, vedem că satul s-a schim-

bat. Oamenii lucrează în continuare, le este mai greu să-și cîștige banii, dar se străduiesc și acesta este cel mai important lucru.

– Cînd veniți acasă vă mai aduceți și aparat de fotografiat să prindeți momente sau fețe de oameni interesante pe dvs.?

– Bineînțeles, aparat de fotografiat am aproape întotdeauna la mine. Dar acum, fiind cu familia, n-am astfel de proiecte ca să fac fotografii „artistice”. Cînd pot, mai fac fotografii care să fie pe placul meu.

– Românii din Ungaria mai pot să aibă speranțe că vor mai vedea fotografii sau filme realizate de dvs.?

– Aș vrea, dar acesta este un gînd foarte îndrăzneț și nu știu dacă se va putea realiza. Să vedem... Nu știu cum o să-mi fie norocul, dacă voi putea să realizez cu cineva astfel de proiecte...

Eva Iova

Fotodocumentar

Casă bihoreană fotografiată de Ioan Ruja

Despre origine

Om se dorește mereu acolo de unde a plecat.

I. Agîrbiceanu

Și-un fir de iarbă își are rădăcina lui.

M. Sadoveanu

„Sîntem slabi și bătrîni, dar nu ne plîngem”

Povestea de aproape un secol a soților Radici din Aletea

Tineretea

„Tot satul l-am cunoscut, cine unde locuiește, cîți copii are și cum îi cheamă. Eu sînt al lui Heregheu. M-am născut în 1907, iar soția mea în 1912, amîndoi la Micherechi.

Noi am fost 7 frați, 4 băieți și 3 fete. Fratele meu cel mai mare, Ioan, o căzut în bătaie, dar nu l-or găsit. Ca fecior, am umblat cu Ana Gițului, dar nu ne-am căsătorit. Ea s-o măritat mai tîrziu

Alexandru Radici și soția sa, născută Florica Papp, nu sînt un cuplu obișnuit. Ceea ce îi deosebește pe soții Radici din Aletea de ceilalți oameni este vîrsta lor înaintată. Bace Alexandru are 95, iar nană Florică 90 de ani. Sînt căsătoriți de 7 decenii. Cifrele amintite cuprind mulți ani de greutate, de cinste, de bucurie și de credință.

Vizitîndu-i săptămîna trecută în căminul lor, am aflat o surpriză nemai-pomenită. Bace Sanyi ne-a poftit în casă, zicîndu-ne încă de la început că el numai românește știe bine. Am încercat să introduc discuția cu mai multe întrebări, dar după prima, dînsul a început să povestească, fără ca eu să am ocazia de a-i întrerupe amintirile. În cele ce urmează veți afla despre doi oameni care au supraviețuit cele două războaie mondiale, care au muncit și au luptat aproape un secol pentru familia lor și nici azi nu au uitat de consătenii lor, dintre care unii de mult au trecut la cele veșnice. Poate că datele biografice nu sînt tocmai exacte, din cauza anilor mulți care au trecut, dar întîmplările evocate sînt cu atît mai vii.

ieșit la pensie. Cînd am fost de 83 de ani, s-or dăstrămat cooperativele și am căpătat și eu un hectar de pămînt.”

Familia

„De la cei 6 copii ai noștri ni s-or născut 14 nepoți, 23 strănepoți și avem și un stră-strănepot. Pe toți îi știu pe nume. Am fost săraci, dar pentru toți copiii noștri am dat cîte-un porc și le-am făcut nuntă. Pe toți i-am ajutat și îi ajutam și astăzi.

Mireasa și mirele în 1932

cu Ghiurca Udului, care o fost din familie pocăită.

În 1929 am lucrat ca slugă la Kevermes. Înainte de Crăciunul din acel an, am primit vestea că tata s-o îmbolnăvit. Așa că n-am mai rămas la lucru, pentru că părinții or avut nevoie de mine. În prima zi a noului an tata o murit.”

Credința

„După ce l-am îngropat pe tata, nu m-am mai reîn-

tors la Kevermes. Atunci încă n-am vrut să mă însor și nu mi-a plăcut să mă duc nici la joc. Am umblat la adunare, dar nu m-am pocăit. Eu așa cred că pe Dumnezeu alduitu' nu religia îl interesează, ci credința din inima omului. Mama mereu ne-o învățat să nu lăcomim proprietatea nimănu. Bunicul nostru o fost păcurar și o trăit și el aproape 100 de ani ca și mine. El s-o rugat și înainte de mîncare și înainte de culcare. Și bunicul

ne-o învățat cum să trăim drept credincioși. Dumnezeu oriunde ne ascultă ruga. Iar Hristos o zis, unde se vor aduna 3 laolaltă și El va fi acolo.”

Căsnicia

„Florica mea e de-a lui Pitic. Pe toți Piticeștii i-am cunoscut. Florica o fost încă fată mică, cînd eu am fost deja fecior. Amîndoi am terminat două clase primare la Micherechi. Mi-o plăcut de ea și mi-o fost milă de ea, pentru că o fost așa molcomită. În 1932, la 12 februarie, ne-am cununat. Ghiurca Curtului și nevasta lui, Ana Ioanii Locuți ne-or fost nănașii. La începutul căsniciei am locuit și am lucrat la Micherechi. Apoi am vîndut casa noastră de acolo, care o fost lîngă casa lui Ghiorghe Ciotii, și în '42 am venit ca „ciled” în hotarul Giulei. Atunci am avut deja trei

Cununați de 70 de ani

copii, Fira, Florica și Petru, pe care i-am botezat la Micherechi. Iar mai tîrziu, cînd ne-am mutat cu muierea la Aletea, ceilalți trei copii ai noștri, Teodor, Maria și Anuța, or fost botezați aici. Teodor s-o născut cu inimă slabă, așa că el o murit înainte de vreme.”

Munca

„Am trecut prin multe greutăți. Am fost săraci și am lucrat mult. Cînd or venit rușii în țară, s-or împărțit pămînturi la oameni. Eu n-am căpătat nimic, pentru că micherechenii numai în satul lor or putut primi, dar eu am locuit atunci la Aletea. În '60 s-or înființat TSZ-urile (cooperativă agricolă) și deoarece o fost musai să fim și noi membri, am lucrat acolo 13 ani. De acolo am

Mulțam lui Dumnezeu, sînt sănătos. Muierea mea îi „ajunsă” (paralizată) de 7 ani. Nu mai ști vorbi, dar toate le pricepe. Copiii noștri ne-au îngrijit 6 ani întregi, vizitîndu-ne pe rînd în fiecare zi. S-or obosit. De un an trăim aici cu fiica noastră, Maria. Sîntem slabi, fiindcă sîntem bătrîni, dar nu ne plîngem ca tinerii de azi. Pe mine nu trebuie să mă ajute nimeni. Încă și acum mă rad singur. Vin și mîrg, nimic nu mă doare. Putem fi mulțumiți că, har Domnului, și azi trăim laolaltă.”

Nu am altceva de adăugat, decît să doresc soților Radici bătrînețe senină, credință statornică în Dumnezeu și bucurii nesfîrșite în cercul larg al urmașilor lor.

Rita Pățaș

Soții Radici împreună cu cei 6 copii

Iulia Hasdeu

(1869–1888)

Unica fiică a enciclopedistului *Bogdan Petriceicu Hasdeu* a fost un copil excepțional, care s-a evidențiat prin talentul ei în diverse domenii. De la trei ani știa să citească, la opt ani vorbea în limbile franceză, germană și engleză, tot atunci își trecea examenele pentru clasele primare. La unsprezece ani a terminat deja cursul secundar al Liceului „Sf. Sava” din București. Iar în 1881 a plecat, însoțită de mama sa, la Paris. În capitala Franței, în iulie 1886 ia bacalaureatul în litere la Sorbona și se înscrie la facultatea de litere. Acolo a studiat limbi clasice, literatură antică, literatură franceză și engleză, istorie, filozofie. Încă din București a luat lecții de desen, pictură și muzică, pe care le-a continuat și în Franța. În același timp a scris versuri în limba franceză, dar așternuse pe hîrtie și proiecte literare. În 1887 se arată primele semne ale bolii. Cu un an mai tîrziu, cînd urma să-și susțină licența, a fost nevoită să-și întrerupă studiile, fiind dusă la tratament în Elveția. Dar boala de plămîni nu mai poate fi vindecată, Iulia Hasdeu s-a stins din viață la 17 septembrie 1888, înainte de a împlini nouăsprezece ani.

În România există singurul templu spiritist clădit vreodată în lume. Se spune că aici s-ar afla o poartă între lumi. Între zidurile sale, au sîsunat voci din eter și s-au scris cuvinte despre ceea ce muritorii nu pot vedea. Acest templu a fost ridicat la Câmpina de B. P. Hasdeu în amintirea fiicei sale Iulia.

Caietul cu scoarțe de velur șapte ani și șapte file

Acum, la paisprezece ani, m-am hotărît: nu voi arăta nimănui nici versurile, nici piesele de teatru decît după ce vor fi suficient de multe și bine scrise măcar pentru un volum. Cei din jur nu au cum să înțeleagă: nici un gînd nu se închide într-o singură poezie sau chiar într-o piesă ori povestire, toate se leagă între ele, aproape apăsător pentru mine, iar eu nu am de ales: mă voi arăta tuturor dintr-o dată așa cum sînt și atunci se vor mira cum de nu au știut nimic.

Pentru ceilalți este important cum învăț, cum mă apreciază profesorii, dar eu am multe de spus și nu am cui... Mamei?! Dînsa m-ar dojeni și mai tare că stau noaptea tîrziu la masa de scris... Este bună și parc-ar vrea să amăgească un copil mic cînd îmi spune: „Termină mai întîi liceul, apoi facultatea și pe urmă vom vedea... O să ai timp pentru toate...” De unde știe că o să am timp?! Cu cît citesc și studiez mai mult din Hero-dot, din Pliniu, din Sofocle, cu atît mai mult îmi dau seama cîte am de aflat... Cît de mult mi-am dorit să ajung aici!

Parisul nu mi-a plăcut, la început: odată cu despărțirea de tata, am trăit parcă despărțirea de copilărie: au dispărut poveștile, au dispărut florile cu zînele lor, au dispărut poeziile lungi despre gîze și pitici. Cît de greu mi-a fost... și încă îmi mai este, cu atît mai mult cu cît nu arăt asta. Mama a plecat din București foarte decisă să nu ne mai întoarcem, nu am mai revenit să ne luăm lucrurile. Mi-amintesc totul, deși nu oi fi priceput eu chiar bine ce se petrecea. I-am scris lui tata cîteva rînduri, în taină – fi-rește – fără ca mama să știe, că dînsa nu m-ar fi lăsat. Iar tata îmi scria numai mie, dar așa cumva că suna ca pentru mama. Am păstrat fiecare bucăciță de hîrtie de la dumnealui... Ne asemănăm mult, de aceea aș vrea să fie mîndru de mine, și asta – numai pentru bucuria lui. Și nășicu’ Brătianu zice despre dragul meu papaliga că e orgolios și vanitos, mai cu seamă cînd e vorba de mine. Nici nu-mi vine să-i scriu despre cît mă elogiază profesorii de aici, căci ar umple Bucureștiul vorbind despre fiica lui genială, văzînd cît lucrez și ce bine stăpînesc materialul.

Domnii Passy și Albert mi-au spus că în doi ani voi fi în stare să-mi iau doctoratul aici, la Sorbona. Voi amîna pregătirea volumului de poezii pentru editare: poeziile mele pot să mai aștepte, știu. Cele în limba franceză sînt transcrise, le-am gîndit pe cicluri: *Carnevas*, *Chevalerie*, *Confidențes* și toate sub titlul „*Bourgeois d’ Avril*”, iar cînd vor fi în română – „*Muguri de aprilie*”, asta pentru că mugurii sugerează totdeauna optimism, încredere, vigoare, promisiuni realizabile. E bine să încep a mă face cunoscută prin poezie. Apoi voi publica și piesele de teatru. Negreșit, am de gînd să mă apuc serios de scris proză: este cuprinzătoare, confesivă. De altfel, acest *Jurnal de însemnări* este un exercițiu literar pur și simplu. Poate mai tîrziu îmi va sluji pentru un roman bun, în care adolescenții să creadă. Clipele lungi de așteptare, de îndoială, dar și cele de bucurii și dezvăluiri sînt adevărate: de ce nu ar fi adevărate filele vieții mele? Îmi zvîcnește în urechi un leit-motiv rostit cîndva cu nepăsare: „Cartea vieții este cartea supremă ce o citești singur; cînd vrei să revii la fila-ndrăgită, de mult degetele tale răsfoiesc mai departe”.

Astăzi cartea mea este deschisă la fila a paisprezecea. Este puțin, aș vrea să am un teanc mare de pagini albe în fața mea. Dar dacă... nu sînt multe? Atunci ar trebui să mă grăbesc să spun tot ce am de spus. Lui tata? Nu, nu... El mă iubește și are încredere în mine. Ar fi vrut să fiu băiat, să-i duc faima mai departe: numele familiei noastre s-ar fi păstrat. Dragul meu papaliga ține să studieze mult, dar nu el mă trimite de trei ori pe săptămîna la atelierul de pictură, nici la lecțiile de desen, nici la orele de latină și greacă veche, să urmez pianul și canto. El nu știe cîte ore îmi iau mie însămi de la studiu pentru însemnări cu subiecte de piese și de romane, poeme și balade, puzderie de gînduri dau buzna mereu... Să încerc să caut în caietele mele firul de început din ghemul încîlcit, dar frumos!

Ce fericită eram în casa de pe strada Carol... apoi pe Dionisie Lupu... Nu-mi dau seama dacă țin eu minte,

sau poate m-au influențat povestirile celor mari, dar parcă văd ușile înalte cu clanța sus... Mereu venea cîte cineva la tata și eu rămîneam prin preajma lor, mama mă îmbrăca elegant și nu mai aveam voie să mă joc decît cu păpușile, pe scă-unel, ca nu cumva să mă murdăresc. Lor le „citeam” povești după pozele din cărți. Bunica rîdea și se minuna cu mîna la gură cum țineam minte pe de rost ceea ce spuseseră alții. Făcea plăcinte bune și dulcețile îi reușeau. Mama și cu ea erau mai tot timpul împreună. Iar eu pe lîngă ele, pînă să mă împrietenesc cu Hermina și Florica. Pe tata îl vedeam întotdeauna numai între cărți și ziare. Mă lăsa să umblu peste tot, îi mai găseam cărți și pe sub pat, dar papaliga zicea că știe că s’acolo și să nu le clintesc din loc. Nici pe bunica și nici pe Maria nu le lăsa să-i facă curat, doar mama ștergea praful și puneă totu așa cum găsise.

Eu îi iubesc pe amîndoi, și așa a fost mereu, însă un fel de iubire am pentru tata, și altfel de iubire am pentru mama: dînsa se ocupă de gospodărie, de mine, de societățile de binefacere. Tata este o personalitate foarte cunoscută în București și prietenii lui la fel. Țin minte cît de impunători îmi apăreau toți, cînd veneau la noi în vizită în costume negre, cu lornioane și cu ochelari cu ramă subțire. Rămîneau pînă seara tîrziu în salon discutînd serios, dar totdeauna se veseleau cînd mă zăreau ieșind tiptil-tiptil – credeam eu! – de sub masă. Ca pedeapsă că mă pitisem acolo să nu mă trimită mama la culcare mă puneau să recit poezii. Tata era foarte mîndru de mine, ca și acum. Odată venise la noi un bărbat pe care eu îl poreclisem în sinea mea „Printul”, căci era frumos și avea prestanță: îi lipsea mantia strălucitoare. A stat mai retras și apoi a recitat niște versuri, mie mi-au plăcut și i-am spus asta. – „Care anume? mă întreabă Macedonski și-i răspund – „Toate”. Și i-am recitat în întregime poezia compusă de dumnealui chiar atunci. M-au aplaudat repetînd pe toate tonurile: „Ce memorie extraordinară!... Ce expresivitate!” și așa mai departe.

Iulia Hasdeu

Din povestirile lui Teodor Șimonca

Țiganu ca fiscarăș (I)

Așe o fost odată
ca niciodată,
din poveste multe ieste,
mîndre și frumoasă,
s-ascultăț dumnevoastă!

O fost on domn mare. La domnu acela tare i-o plăcut să umble cu hinteuu încoace-ncolo, pă cum așe s-o-ntîmplat odată. Zice cătă cociș:

– Măi cocișule, amu – zice – m-am gîndit, că ia-i vreme bună, vară, merem – zice – din uărăș în uărăș să videm lume cu uății. Că poate tu – zice – dacă io-i muri, tu nu-i mai fi cociș (...) și nu-i vide lume cu uății tăi. Și io aș mai vre s-o vād o dată.

– D-apu bine, domnule – zice –, dacă gîndești dumneta, prind caii la hinteu și merem.

Așe s-o și-ntîmplat. O prins caii la hinteu. Cînd or fost gata prinși, o stat nainte curți, o vînit domnu, s-o suit în hinteu. D-apu pă vreme ceie n-o fost c-amu, amu mere cu repülögép, mere cu ce vre iel, cu autó... Da îi sigurat că ori inde mere, iel nu treabă să-ș puie bani, ca și cin' merem noi la bold cu budilărășu-n jeb. Iel ș-acolo are atîta ominie, că numa pă poștă pune banii și, bogăt și dăstul, așe-o fost în trecut la domni.

Ș-așe, mărgînd, în ce știu io ce uărăș or ajuns, numa dăstul dă dăparte or ajuns. Zice domnu cătă cociș:

– No, cocișule, aci am sucuit io să mînc – zice – uă la mneazăză, uă cînd ajung. Traje înlontru la birtu aista, la căfana asta, și aici om mneazăza.

No-apu bine-i. Traje înlontru cocișu. Domnu mere în căfană, rendește mîncare și ce știu io ce. Ș-apu trimete și la cociș să-i ducă. Ce i-o dus la cociș? I-o dus trii uoaună ferte. Ugyan și domnu atîte o mîncat: trii uoaună ferte.

Cînd o fost mîncat zice cătă căfănarăș:

– Iaca ni, adresa m-i asta, dă-m adresa ta (...) s-o știu și io p-a ta. Numa – zice – oi trimete io banii.

Așe, bogăt și dăstul, că ha-a-a(!) îi pare bine la căfănarăș. Că dacă i-a trimete banii, nu i-a trimete pont cît o ajuns acele! Apu tăt așteaptă căfănarășu să-i trimată banii, da' dumnu nu-i trimete.

Odată vine căfănarășu la domn. Cum o vînit – cu

mașina o vînit – zice cătă domn:

– Apu, domnule – zice –, apu tu te-ai uitat dă mine?

– Dî ce?
– D-apu – zice – iaca, atunci ș-atunci, ani dă zile o trecut d-atunce și n-ai plătit mneazăza.

Teamă cocișu acole dă față, și l-o-ntrebat:

– Cunoști tu uomu aiestă?

– Cunos. Iaca d-acolo și d-acolo îl cunos. Știi că am mîncat la dumnelui, am mnezăzat căte trii uoaună ferte.

– Aha! Bine-i. Numa – zice – te du cătăcasă și io ț-oi trimete banii acasă.

– D-apu dă-mi-i amu.

– No-apu haida că fi-i dau amu, dacă așe vrei.

E, numa că domnu numa prețu la șasă uoaună o vrut să-i plătească. E, d-apu căfănarășu o zis:

– H-apui, domnule, stai! Asta nu-i dăstul!

– Apu cum așe?

– D-apu – zice – asta așe mere, că – zice – dumneta ai mîncat atunce cu cocișu la mine șasă uoaună. Și, dacă vrei să-m plătești, iac-atîta ș-atîta! – Așe șumă mare o cerut căfănarășu dă la grof i-o părut pre mult.

– Bine – zice –, dacă nu te-nvoești atîta, ne dăm la leje, numa să nu te superi dacă a fi mai mult dîcî cît io am cerut.

– N-a fi mai mult! Du-te numa și mă dă la leje. Știu io cît ajunge șasă uoaună!

Mere cela napoi, îl dă la leje pă grofu. D-ap-amu, știi, fiscarășii cu notarășii is una. No, d-apu-i trimete la grofu să margă să steie la leje. No-apu mere grufu. Ce? Poroncește la cociș, prinde cocișu caii la hinteu, haida (!) cu hinteuu pin' acolo.

Cînd ajunge acolo, adecă la birăime, no, dă bineață.

– Dumneta iești acela ș-acela, cutare și cutare grof?

– Io.

– Apu – zice – cunoști că la uomu aista-i mnezăzat cu cocișu cu tăt?

– Da.

– Apoi, cunoști aceie că, iaca, cu atîte uoaună iești dator?

– Cunos.

– Eh, numa stai! D-atunci o trecut o vreme lungă, și din uoaună acele șasă ar fi scoasă cloșca șasă pui. Dî l-acie șasă pui în cela an ar fi foastă uoaună, să nu spunem mai mult dîcî tăt cîte șasă: dînt-on uou on pui, dî la puii acela

șasă uoaună, apu-i așe, ap-așe! ap-așe! – pînă ajunge la o șumă tare(!) mare.

– D-apu – zice – dumnevoastă ușor sămăliț. Numa – zice – cum să dau io amu – zice – pă șasă uoaună tătă avere me?

– Dacă n-ai plătit atunce, îi face așe că-i plăti amu dacă s-a ajunge, dacă nu. Îi face ce-i pute, numa asta treabă s-o dai.

– Bine – zice –, mai dați-m vo căteva zile să mă gîndesc.

– Capeț – zice –, că fieștecare capătă zile să să gîndească, că să plătească uă să nu plătească. Numa – zice –, dacă nu, s-a lităfi avere, și asta trabă s-o plătești dă îi vre, dă nu-i vre!

Bine.

– No – zice cătă cociș – merem.

(Va urma)

(Culegere și prelucrare de
Al. Hoțopan)

Anecdote din vechime

Nămulțumitu

Timon o fost vestit dăspră purtare lui urîtă și năprietenoasă, meghiș o avut on hortac bun, pă Apemantos. Și, dăuarece purtare lui iera asămănătoare cu a lui Timon, deseuări să întălnu și mîncu împreună, cînd la unu, cînd la altu. Odată, cinînd la casa lui Timon, oaspetele o zis:

– Ce bună-i cina asta.

La care Timon i-o răspuns:

– Și mai bună ar fi, dacă tu n-ai fi cu mine la masă!

Lauda dă sîne

Înt-on război crîncen armata din Teba u-o învîns pă ce dîn Sparta. Cînd împăratu Antistenes i-o auzit pă ostașii dîn Teba cît dă ingînaț să laudă cu isprava lor, numa atîta o zis dăspră ii:

– Cu nimica n-o să dăosăbăsc dă pruncii acie care să laudă că ș-or bătut dascălu.

Nu multe, da' bune!

Cineva s-o lăudat cu multele cunoștințe ce o învățat iel în viața lui. Pă lăudărosu Arisippus l-o astîmpărat în felu aista:

– Pă cum înt-o întrecere nu acie cîștigă care mîncă mai mult, ce acie care mîncă mîncare ce mai potrivită, tumna așe-i asta și cu știința: acie-s oameni învățaț adevăraț care nu învăța multe, ce numa lucruri dă folos!

Am citit că...

Nu știu dacă în alte sate d-a noaște îi cunoscută zîcala că „ai dat bani propii”, cînd îi voarbă că ai împrumutat bani unui om care nu să-nvoiește să-ș plătească datoriile. Dîpă cîte știu io, zîcala asta vine dă la obiceiul că la biserică să pun bani în „cutie mîilei”, adecă pîntru biserică, apu cu șumele care să adună găzdălește popa, ceie ce însămnă cum că banii aște nu mai ajung la gazdele lor dă cîndva. Așe dară aște-s „banii popii”, dăspră care vreu să vă povestesc doauă lucruri.

Unu ar fi că dînt-o biserică bucureșteană – dîpă cum am citit înt-o gazetă românească –, on tînăr o furat mai multe lucruri prețioasă, pîntră care și o șumă dă bani care s-or adunat înt-o zî dă sărbătoare, numită Schimbare la față a Domnului Isus Hristos. No-amu, aceie nu-i o noutate pre mare că cîte-o biserică-i jefuită dă cineva, d-aște – dîn păcate – să-ntîmplă dăstul dă des și la noi, da' și-n alte colțuri dă pămînt, că doară podoabele bisericești în tătă lume au preț tare mare. Ceie ce-i întărasant în tătă întîmplare asta năfericită îi faptu că hoțu, dăspră care-i voarbă în știre amîntită, o dat în altar și dă vinu dă împărtășanie, dîn care atîta o bătut dă s-o-mbătut „criță”, uă cum s-ar spune la noi „ca on porc”, așe că nu dăparte dă biserică o și picat înt-on șanț. Acolo l-or aflat poliștii bucureșteni.

Ce-i drept, îi drept: banii furaț dă tînăru amîntit n-or ajuns pă cale „banilor popii”, dăuarece poliștii i-or aflat la iel, așe că i-or și dat napoi la gazda lor pînă la ultimu leu. Pă cum și cilealte lucruri or fost date napoi, ceie ce nu-nsamă că și dă pedeapsă a scă-pa „sărmau”.

A doaua treabă care – dîpă părere me, înt-on fel uarecare – să leagă dă zîcala amîntită, și dăspră care m-am hotărît să scriu, îi dă la noi. Îi voarbă că, mai nou, în tâte

colțurile țării să-nființază cercuri polgărești, că numărul lor crește zî cu zî, ajungînd numărul dă păstă cincisprăzece mii. Să zîcem că și asta-i în regulă: înt-o dămocrație tătă lume-ș poate cota și afla adunare lui. Tumna d-aceie n-am io nimica împotriva lor. Ceie ce-i întărasant în tătă treaba asta îi faptu că și aici să ivesc „banii popii”. Îi voarbă că – dîpă cîte am citit în mai multe uișaguri ungurești – on partid dîn opoziție iș unește părtașii în mii dă cercuri, apu dă la membri astora cere și capătă bani – anumăraț și n-anumăraț, – șume cu care nu mai treabă să deie samă nimăru: nici la membri, nici la stat, nici la popă.

Să nu fiu întăles zmîntit: nici pîn gînd nu-m trece să-i cîrtesc uă să-i trag la răspundere pă cei ce fac una ca asta! Nu-i treaba me! Da' și dacă aș ave gînduri d-aște, ce-aș pute io face împotriva mulțimii care-ș împoașcă banii dîn voie bună? Nimica. Nu-i așe? Tătă treaba asta numa d-aceie v-i u-am povestit, dăuarece așe dă bine să leagă dă zîcala dîn satu nost, dă – în viața noastă politică – nici să vreu, n-aș fi aflat o pildă mai bună. Asta-i părere me amu, da' s-ar pute întîmpla ca cineva să-m deie pilde și mai potrivite – să zîcem, adunate dîn cile mai mare sate românești dîn țară dă la noi...

Sîincer să fiu, nu m-ar păre bine dacă și-ntr-a noști s-ar afla conducători care așe bălălesc cu banii statului ca cu „banii popii”. În ștîmb, m-ar păre bine dacă meghiș s-ar afla conducători d-aște p-întră noi, atunci să să scrie și-n uișagurile noaște dăspră ii: lasă știe lume că cine și cum pradă bănișorii noști!

D-o-camdată atîta dăspră „banii popii”.

Vă dorește sănătate cît mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Fotbal

Două victorii în preliminariile Cupei UEFA

În timp ce la noi, în primul rînd datorită succesului cucerit de Zalaegerszeg în confruntarea cu vedetele de la Manchester United, suporterii se află într-o euforie demult înîlînită, sezonul cupelor europene a început cu o adevărată decepție pentru fanii fotbalului românesc, Dinamo, Campioana României pierzînd de două ori în fața vicecampioanei belgiene. După acest eșec au mai rămas numai două echipe reprezentative în Cupa UEFA. Optimiștii au susținut

că cele două adversare din Albania, și respectiv Slovenia, nu vor pune la grele încercări FC Național și Rapid București, acestea avînd primele șanse pentru calificare. Scepticii au evocat însă starea dezastruoasă în care se desfășoară campionatul intern, conchizînd că fotbalul românesc la nivel de cluburi, nu este net superior nici chiar întrecerilor naționale din Albania și Slovenia. Se pare că adevărul se află pe la mijloc, între cele două păreri contrare.

SK Tirana-FC Național 0-1

FC Național a pierdut campionatul doar în ultima etapă, cedînd titlul echipei Dinamo, în urma unui meci controversat de la Craiova. Gigi Nețoiu, finanțatorul de atunci al oltenilor, a oferit a primă de peste două milioane de forinți pe căciulă jucătorilor craioveni înainte jocului cun Național. Explicația acestei oferte speciale este că Nețoiu este un dinamovist înrăit, mai mult decît atît, din această vară el s-a transferat din nou în conducerea echipei bucureștene. Oricum, și locul al doilea a fost socotit drept succes pentru Național, care a reușit această performanță cu un antrenor de numai 31 de ani. Spre decepția jucătorilor, între timp Cosmin Olăroiu s-a transferat la Steaua, urmîndu-l și cițiva dintre jucătorii de bază ai fostei sale echipe. În ciuda crizei fi-

nanțiară, conducerea „bancarilor” în loc să se plîngă de greutate, l-a adus la București ca antrenor principal pe Walter Zenga, fostul portar internațional din Italia. Și dacă mai socotim că acesta este secundat de Dan Petrescu, proaspăt reîntors din campionatul englez, ocupînd locul de antrenor-jucător, putem afirma fără risc că Naționalul a pășit cu dreptul peste criza din vară. Astfel și debutul „bancarilor” în Cupa UEFA a reușit mulțumitor, atît pentru echipă, cît și pentru antrenorul Zenga, aflat la primul meci oficial important din cariera sa. Bucureștenii au ieșit pe gazon hotărîți să nu riște nimic. Ei au închis foarte bine cu-larele spre poarta lui Vintilă, încercînd să țină cît mai mult mingea și să speculeze pe contraatac o eventuală gafă a apărării gazdelor. Tactica lui Zenga a dat roade, albanezii, lăsați să conducă jocul. Gazdele au evoluat însă fără clarviziune, cu tehnică primitivă și cu erori individuale elementare. Timp de o repriză, gazdele s-au apropiat timid de poarta apărării de Vintilă, în timp ce prima acțiune periculoasă a lui Sabin Ilie a

adus și golul, în urma unui fault de începător, comis de Mema în suprafața de pedeapsă. La adăpostul avantajului creat, după pauză „bancarii” și-au diversificat puțin partitura, au ieșit mai curajos la joc, încercînd să țină mingea cît mai departe de propria jumătate de teren și să atace cu toate liniile. Albanezii au dominat haotic, profitînd pe final și de căderea fizică a fundașilor români, dar atunci cînd Prodan și Dan Petrescu au fost depășiți în viteză, Vintilă a rezolvat în stil de mare portar două acțiuni extrem de periculoase ale grupării din Tirana. La adăpostul acestui 1-0, soarta calificării pare deja trasată.

Rapid București-NK Hit Gorica 2-0

Celălalt reprezentat român în Cupa UEFA, Rapidul nu a avut nici pe departe meciul ușor pe care și l-ar fi dorit. După un început de partidă echilibrat, giuleștenii s-au instalat în terenul advers, unde incursiunile pe dreapta ale lui Sabău și pasele în adîncime ale lui Schumacher le-au dat în dese rînduri bătăi de cap fundașilor sloveni. De altfel, tocmai pe acest traseu, Sabău - Schumacher, a venit și unicul gol al primei reprize. Surprinzător, la puține minute după această reușită, în loc să atace în continuare în fața unei echipe valoric inferioare, vișinii au preferat să facă pasul înapoi, mizînd pe un contraatac decisiv. Oaspeții n-au așteptat de două ori invitația de a avansa spre poarta apărării de Dolha. A fost necesar ca portarul rapidist să-și salveze de două ori poarta pentru ca elevii lui Rednic să înțeleagă că nu asta este tactica cea mai potrivită. Conștienți că un singur gol avantaj ar putea să nu fie suficient, giuleștenii au ocupat, la începutul reprizei a doua jumătatea de teren a slovenilor. S-au lovit însă - cu o excepție - de aceeași apărare dură și tare pe picioare. Chiar dacă Daniel Niculae a ratat, în minutul 58, ocazia de a înscrie primul său gol în cupele europene, perseverența gazdelor în a presa careul advers a fost răsplătită cu 13 minute mai

tîrziu, cînd inspiratul Ilyes a fost oprit doar prin fault în suprafața de pedeapsă, prilejuindu-i lui Schumi din București șansa „dublei”, iar echipei sale un retur ceva mai liniștit. De aici și pînă la sfîrșit, rapidiștii au preferat să-și conserve avantajul în fața unei echipe care în partea secundă, practic, n-a arătat nimic în atac, marea vedetă, Ekmečić, remarcîndu-se doar prin burtica care i se întrezărea clar

din tricou, iar Schumacher s-a dovedit a fi un nume de învingător nu numai în Formula 1, ci și în fotbal.

Cele două victorii au îmbunătățit puțin imaginea proastă a campionatului românesc intern, astfel suporterii români pot aștepta a doua manșă a preliminariilor Cupei UEFA cu speranțe reale în ceea ce privește calificarea în primul tur ale celor două reprezentante.

Ștefan Crăsta

Start al Diviziei A din România

În ciuda meciurilor dubioase din sezonul trecut, primul eșalon al fotbalului românesc continuă să atragă zeci de mii de spectatori. Spre deosebire de campionatul de la noi, în care domină meciurile cu cîte 2-3 mii de spectatori, pe stadioanele din România, în prima etapă, în total, s-au adunat 81 de mii de suporter, ceea ce înseamnă o medie de peste 10.000 de spectatori pe un stadion. Odată cu adversarii au început cursa de 30 de etape și cele două reprezentante ale zonei apropiate de noi. UT Arad, în ciuda at-

mosferei sud-americane de pe stadion, n-a reușit să obțină nici un punct de la FC Național, iar „Poli” AEK Timișoara a învins Bacăul. Clubul timișorean inventat în această vară este rezultatul insistențelor lui Toni Doboș, care și-a transferat echipa din capitala României în Banat, găsind numai aici susținători și suporter pentru o formație fără tradiții. Se pare că cei 16 mii de suporter, veniți pe stadion au primit cu numai puține rezerve pe noii lor favoriți.

Crăsta

Rezultatele din prima etapă a Diviziei A

FC BRAȘOV-STEUAU 0-0

Stadion: „Tineretului”; spectatori: 10.000

DINAMO-CEHLĂUL PIATRA NEAMȚ 5-0 (3-0)

Stadion: „Dinamo”; spectatori: 5000

UNIV. CRAIOVA-ASTRA PLOIEȘTI 3-1 (2-1)

Stadion: „Ion Oblemenco”; spectatori: 25.000

FARUL CONSTANȚA-GLORIA BISTRIȚA 0-0

Stadion: „Gheorghe Hagi”; spectatori: 8000

OȚELUL GALAȚI-FC ARGES 2-0 (2-0)

Stadion: „Oțelul”; spectatori: 4000

„POLI” AEK TIMIȘOARA-FCM BACĂU 2-0 (1-0)

Stadion: „Dan Păltinișan”; spectatori: 16.000

UTA-FC NAȚIONAL 1-2 (0-1)

Stadion: „UTA”; spectatori: 8000

SPORTUL STUDENȚESC-RAPID (0-1) 1-2

Stadion: „Sportul studențesc”; spectatori: 5000.

Formula-1

Victoriosul Rubinho

La ce-a de-a 17-a ediție de pe Hungaroring a competiției Formula-1 au fost mai puțini spectatori ca în alți ani, aproximativ 175.000, și nici așteptările nu au dovedit încordarea din alți ani. Motivul: campionul 2002 al competiției este știut și sigur - Michael Schumacher. Prin urmare, curiozitatea este menținută doar prin întrecerea pentru locurile următoare și în privința constructorilor. Iar în această privință, raliul de la Mogoród, deși nu a adus nimic senzațional și nimic ieșit din comun, a fost totuși atractiv prin sportivitate, prin corectitudine, prin ținuta piloților de vîrf. O întrecere nobilă, de adevărat fair play a încheiat cursa, trofeul de la Hungaroring revenindu-i pilotului Rubens Barrichello. Și premiul constructorilor a revenit echipei de la Ferrari. În acest fel, cei doi piloți de talie mondială, împreună cu „căluțul cambrat” au învins, întărind și prin această nouă victorie, poziția de vîrf a scuderiei Ferrari.

- Edda Illyés -

ROMÂNIA

Luni 26 august

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Debut 50 plus (R) 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Drepturile omului (R) 9.20 Film. Dulce răzbunare 10.50 Festivalul Național Marin Chisăr, Craiova, 2002 11.45 Corect! 12.00 Teleenciclopedia (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Corect! 13.30 Pro Patria 14.30 Spectacolul lumii 15.00 Cronica 16.30 Interes general 17.30 Istorie polemică 18.00 Știri 18.05 Serial. Districtul 19.00 Jurnal 19.55 Jurnal de festival 20.00Cu ochii-n 4 21.00 Serial. Șapte zile 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Gitanul Andres 23.05 Memorialul durerii 0.50 Jurnal (R) 1.45 Jurnal de festival (R) 1.50 Interes general (R) 2.55 Cu ochii-n 4 (R) 3.55 Memorialul durerii (R) 4.45 Corect (R) 5.00 Serial (R).

Marti 27 august

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Serial (R) 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Cine TVD (R) 9.20 Film. Dublă expunere 11.00 TVR Timișoara 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Corect! 13.30 Puncte cardinale 14.00 Interes general (R) 15.00 Cronica 16.00 Film. Promoția 1861 17.40 Corect! (R) 18.00 Știri 18.05 Serial. Districtul 19.00 Jurnal 19.55 Jurnal de festival 20.00 Cine TVD 21.00 Serial. Șapte zile 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Amprente 22.30 Serial. Teama 23.20 Teatrul Național de Televiziune prezintă: ...escu de Tudor Văgătescu 2.10 Jurnal (R) 3.05 Film. Întîmplări din Valpadana 4.35 Spectacolul lumii (R) 5.05 Serial. (R).

Miercuri 28 august

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Serial. (R) Șapte zile 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Cine TVD (R) 9.20 Film. Promoția 1861 (R) 11.00 TVR Cluj 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Corect! 13.30 Oameni ca noi 14.00 Bucuriile muzicii 15.00 Panorama 16.00 Film. Jucătorul 17.30 Glume, boacăne, aventuri 18.00 Știri 18.05 Serial. Districtul 19.00 Jurnal 19.55 Jurnal de festival 20.00 Cine TVD? 21.00 Serial. Șapte zile 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Răul pe care îl poți face 23.50 Bucuriile muzicii (R) 0.50 Jurnal (R) 1.45 Jurnal de festival (R) 1.50 Film Întîmplări din Valpadana 3.20 Corect! (R) 3.35 Puncte cardinale (R) 4.05 Cine TVD? (R) 5.00 Serial. (R).

Joi 29 august

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Serial (R) Șapte zile 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Cine TVD? (R) 9.20 Film. Jucătorul (R) 10.50 TVR Iași 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Corect! 13.30 Memorialul durerii (R) 14.15 Eveniment 15.00 Convietauri 15.30 Panorama 16.00 Film. Mesaj de la Holly 17.40 Corect! (R) 18.00 Știri 18.05 Serial. Districtul 19.00 Jurnal 19.55 Jurnal de festival 20.00 Fotbal 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Reflecții rutiere 22.30 Profesioniști 23.30 Film. Sling Blade 1.45 Jurnal (R) 2.40 Convietauri (R) 3.10 Garantat 100% (R) 4.10 Bucuriile muzicii (R) 5.10 Serial (R) Districtul.

Vineri 30 august

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Fotbal (R) Cupa UEFA 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Teazar folcloric (R) 9.20 Film. (R) Mesaj de la Holly 11.00 TVR Craiova 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Corect ! 13.30 Drepturile omului 14.30 Istorie polemică (R) 15.00 Convietauri 16.00 Film. Pe lacul auriu 18.00 Știri 18.05 Serial. Districtul 19.00 Jurnal 19.55 Jurnal de festival 20.00 Glume, boacăne, aventuri 20.35 Fotbal: Real Madrid – Feyenoord Rotterdam 22.50 Jurnalul de noapte 23.05 Marele Jazz 0.05 Auto – Club (R) 0.50 Jurnal (R) 1.45 Jurnal de festival (R) 1.50 Convietauri (R) 2.50 Reflecții rutiere (R) 3.05 Corect (R) 3.20 Fotbal (R) 5.05 Serial. (R).

Sîmbătă 31 august

6.00 Vară pentru voi 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Desene animate 9.20 Auto Club 10.05 Circul în libertate 10.55 Festivalul Național Marin Chisăr, Craiova 2002 11.50 Debut 50 plus 12.50 Jurnalul de prînz 12.55 Formula 1. Marele premiu al Belgiei 14.00 Serial. Vișind la Hollywood 15.00Teleenciclopedia 16.00 Fotbal: Dinamo – FCM Bacău 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.45 Jurnal de festival 19.50 Film. Jocul 22.05 O vară... cu cîntec 23.00 Jurnalul de noapte 23.10 Telecinemateca. Cerul și Pămîntul 1.00 Jurnal (R) 1.45 Jurnal de festival 1.50 Festivalul Național Marin Chisăr, Craiova 2002 (R) 2.45 Fotbal (R) 4.25 Vara pentru voi (R).

Duminică 1 septembrie

6.00 Universul credinței 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Desene animate 9.20 Viața satului 10.50 Teazar folcloric 11.50 Debut 50 plus 12.50 Jurnalul de prînz 12.55 Spectacolul lumii 13.25 Studio Formula 1. 13.55 Formula 1: Marele premiu al Belgiei 16.00 Bravo, Bravissimo! 16.00 Fotbal: Sportul Studențesc – FC Național 19.00 Jurnal 19.45 Agenda Europeană 19.50 Jurnal de festival 19.55 Film. Pasiune înșelătoare 21.45 O vară... cu cîntec 23.00 Jurnalul de noapte 23.10 Bravo, Bravissimo! (R) 0.10 Garantat 100% (R) 1.10 Jurnal (R) 2.00 Fotbal (R) 3.40 Teazar folcloric (R) 4.40 O vară un cîntec (R).

TVR

Luni 26 august

6.00 Ferma 7.00 Cafeaua de dimineață 8.00 Prietenii lui Piticot (R) 8.50 Documentar (R) 9.40 Film (R). Tatăl ficei mele 11.15 Serial. Drumul spre Avonlea 12.15 Serial. Sparky roboțelul 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 15.00 Răscruți 15.30 Oprirea obligatorie 16.00 Fețe 16.05 Serial. În plină acțiune 17.00 Tonomatul DP 2. 17.30 Telegurnal 19.00 Documentar 19.30 Documentar 20.00 Serial. Puterea vieții 20.30 Sport plus 21.30 Știri 21.35 Teatrul. Antoniu și Cleopatra 0.35 Minutul 91 (R) 2.10 Serial (R). În plină acțiune 2.55 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.45 Bărbați, la cratiță! (R) 5.15 TVM Mesager.

Marti 27 august

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.45 Desene animate (R) 8.10 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 11.15 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Sparky roboțelul 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Destine 15.20 Vico-clipuri 15.30 Călătorind prin țară 16.05 Serial. În plină acțiune 17.00 Tonomatul DP 2. 17.30 Telegurnal 19.05 Documentar 20.00 Serial. Puterea vieții 20.25 Film. Mușchetarul român 22.20 Știri 22.25 Cauza și defectul 23.25 Clepsidra cu imagini 23.55 Serial. Tată, am încurcat-o! 0.20 Documentar (R) 1.05 Serial (R). Puterea vieții 1.30 Serial (R). Sparky roboțelul 1.55 Serial (R). În plină acțiune 2.40 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.30 Film (R). Mușchetarul român 5.15 TVM Mesager.

Miercuri 28 august

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.45 Desene animate (R) 8.15 Prietenii lui Piticot 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 11.15 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Sparky roboțelul 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Cauza și defectul (R) 15.50 Veni, Video, Vici! 16.05 Serial. În plină acțiune 17.00 Tonomatul DP 2. 17.30 Telegurnal 19.00 Documentar 20.00 Serial. Captiv în viitor 20.45 Cinematograful de artă. Frumusețe blestemată 22.10 Serial. Tată, am încurcat-o! 22.40 Știri 22.45 Vară extremă 0.10 Documentar (R) 0.55 Serial (R). Captiv în viitor 1.45 Serial (R). În plină acțiune 3.00 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.55 Cinematograful de artă. Frumusețe blestemată 5.15 TVM Mesager.

Joi 29 august

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.45 Desene animate 8.10 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 11.15 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Sparky roboțelul 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Mit și istorie 15.25 Afaceri la cheie 16.00 Serial. În plină acțiune 16.50 Fețe 17.00 Tonomatul DP 2. 17.30 Telegurnal 19.00 Documentar 20.00 Serial. Captiv în viitor 20.45 Film. Legămîntul tăcerii 22.25 Alea cu Ghimpi 22.40 Știri 22.45 Vară extremă 23.45 Serial. Tată, am încurcat-o! 0.15 Afaceri la cheie (R) 0.45 Serial (R). Captiv în viitor 1.30 Serial (R). Sparky roboțelul 2.00 Serial (R). În plină acțiune 2.45 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.40 Film (R). Legămîntul tăcerii 5.15 TVM Mesager.

Vineri 30 august

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.45 Desene animate 8.15 Prietenii lui Piticot (R) 9.00 Știri 9.05 Diminețile unui bărbat cuminte 11.15 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Sparky roboțelul 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Televiziunea, dragoste mea! 15.35 E dreptul tău! 16.05 Primul pas 17.00 Tonomatul DP 2. 17.30 Telegurnal 19.00 Mistere în medicină 20.00 D'ale lui 'Mitică 21.05 Film. Să trăiești ca să mori 22.30 Fețe 22.35 Știri 22.40 Vară extremă 23.40 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 0.05 Mistere în medicină (R) 0.55 Serial (R). Sparky roboțelul 1.25 Remix (R) 2.25 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.15 Destine (R) 3.45 Documentar (R) 4.15 D'ale lui 'Mitică (R) 5.15 TVM Mesager.

Sîmbătă 31 august

6.00 Călătorind prin țară 6.30 Camera de gardă (R) 7.00 Arta apărării 7.35 Film. Selma și Johanna 9.15 Serial. Digimon 9.45 Lumea lui Chiț-Chiț 10.30 Serial. În direct 11.00 Arca lui Noe 11.30 Cronici votive 12.20 Atlas 12.35 Charlie Chaplin 13.10 Planeta singuratică 14.00 Știri 14.05 Bărbați, la cratiță! 15.35 Acum este Maxima! 15.40 Fețe 15.45 Serial Hawkeye 16.25 Serial. Aventurile lui Chuck Finn 17.00 Serial. Iubiri celebre ale secolului XX 17.30 Serial. Primul val 18.25 Serial. Ce nemaipomenit 19.00 Film. Vieți în cumpănă 20.35 Serial. Păzește-mă, Doamne! 21.10 Serial. Secretele doamnei Bradley 22.00 Despre viață și sex 22.45 Știri 22.50 Vară extremă 23.50 Film (R). Să trăiești ca să mori 1.10 Serial (R). Primul val 1.55 Despre viață și sex (R) 2.40 Film (R). Vieți în cumpănă 4.15 Serial (R). Hawkeye 4.55 Serial (R). Ce nemaipomenit 5.25 TVM Mesager.

Duminică 1 septembrie

6.00 Serial (R). În direct 6.25 Serial (R). Digimon 7.00 Desene animate (R) 7.35 Tradiții 8.10 Ferma 9.15 Serial. Digimon 9.40 Prietenii lui Piticot 10.25 Serial. În direct 10.50 Serial. Căței meseriași 11.15 Paradisul de lîngă noi 11.45 Alea cu Ghimpi 12.05 Medalion de interpret 12.30 Charlie Chaplin 13.05 Serial. Copilăria animalelor 12.50 Video-clipuri 13.00 Documentar 14.00 Știri 14.10 Desene animate 14.30 Timpul trecut 15.25 Toți pe orbită 15.40 Acum este... Maxima! 15.45 Serial. Hawkeye 16.25 Serial. Aventurile lui Chuck Finn 17.00 Poezire în acvaforte 17.30 Știri 17.35 Serial. Primul val 18.30 Serial. Ce nemaipomenit 19.00 Film. Privește cerul 20.40 Serial. Păzește-mă, Doamne! 21.10 Iubiri celebre ale secolului XX 21.40 Minutul 91 23.10 Știri 23.15 Vară extremă 0.15 Serial. Păzește-mă, Doamne! 1.15 Serial (R). Primul val 2.00 Serial (R). Secretele doamnei Bradley 2.50 Serial (R). Aventurile lui Chuck Finn 3.20 Serial (R). Copilăria animalelor 4.15 Serial (R). Hawkeye 4.55 Serial (R). Ce nemaipomenit 5.25 TVM Mesager.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

26 AUGUST, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

27 AUGUST, MARTI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 AUGUST, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangarda „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 AUGUST, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămîinii de Edda Illyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

30 AUGUST, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foia românească” 11.55: Avangarda „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul „Lumea femeilor” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

31 AUGUST, SÎMBĂTĂ (redactor: Eva Iova)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 15.00: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.30: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

1 SEPTEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Eva Iova)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămîinii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afara de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

28 august 2002 (m1 ora 14.30)

Reluare: 31 august 2002 (m2 ora 10.30)

Programul prevăzut pentru săptămîina viitoare:

În programul românesc al ultimei săptămîini din luna august, Ecranul nostru se va ocupa de problemele apărute în jurul alegerilor de minoritate, care vor avea loc la 20 octombrie, împreună cu cele locale. Redacția română s-a deplasat în două localități nepopulate de români, dar unde s-au inițiat alegerea autogvernărilor românești. Despre fenomenul tot mai îngrijorător l-am întrebat și pe Traian Creșta, președintele ATRU.

Realizator: Ștefan Crâsta

PROGRAMUL TVR TIMISOARA Interval orar 17.00-19.00, pe frecvența TVR2

Luni, 26 august 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.30 Muzică populară 17.30–18.30 Teleaudiența 18.30–19.00 Români de lîngă noi.

Marti, 27 august 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.30 Gura presei 17.30–17.30 Spații subiective 18.30–19.00 Banatica (emisiune în limba germană).

Miercuri, 28 august 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.30 Gura presei 17.30–18.00 Rural XXI 18.00–18.30 Muzică populară 18.30–19.00 Banatica (emisiune în limba maghiară).

Joi, 29 august 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.30 Gura presei 17.30–18.00 Economia încotro? 18.00–18.30 Lege pentru toți 18.30–19.00 Banatica (emisiune în limba sârbă).

Vineri, 30 august 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.30 Muzică ușoară 17.30–18.00 Pe fază 18.00–19.00 Clubul de vineri (Dedicații muzicale).

Sâmbătă, 31 august 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.30 Trasee banatene 17.30–18.00 Noi@tvrtimișoara.ro 18.00–19.00 În prelungiri (emisiune sportivă).

Duminică, 1 septembrie 2002

17.00–17.30 Locuri cu povești 17.30–18.00 Din aproape în aproape 18.00–19.00 Debut 50 plus.

Sponsorul nostru

RADIO ROMANIA INTERNATIONAL

Emisiunea în limba română

**24 de ore din 24
pe 756 kHz**

Internet: www.rri.ro
e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

Studioul de limbi LINGVA

pornește noi cursuri de limbă ROMÂNĂ, ENGLEZĂ, GERMANĂ, ITALIANĂ, FRANCEZĂ și SPANIOLĂ. Cursurile vor începe la 9 septembrie 2002.

Înscrierile se pot face între 28 august și 5 septembrie, în zilele lucrătoare, între orele 13.00 și 18.00.

Studioul de limbi Lingva

5700 Giula
Bld. Béke nr. 50. Etaj I.
Tel.: 06-20/94-75-570
www.lingva.hu

În California însoțită

**Jurnal de călătorie
în Statele Unite
ale Americii (I)**

Podul Golden Gate

(Urmare din pag. a 5-a)

Cu cea mai mare curiozitate am așteptat urcarea în vestitul tramvai din San Francisco. Cable Car circula pe șine, pe un traseu fix, dar în partea de jos este prevăzut cu un cablu, cu ajutorul căruia urcă și coboară și pe cele mai abrupte străzi. Acest vehicul cu o vechime de peste o sută de ani, la ora actuală este folosit în exclusivitate de turiști, care înnebunesc pentru o tură cu Cable Car. Cele trei linii ale acestuia trec pe lângă aproape toate punctele turistice mai importante ale centrului. După două zile petrecute aici, deși ne-am trasat un alt obiectiv la est de oraș, nu ne-am putut abține ca să facem cam 100 de mile spre sud, pe vestitul drum panoramic, numerotat cu „1”. Acesta duce pe malul Oceanului Pacific până la Los Angeles. La poalele munților, litoralul nisipos chiar și în martie, atra-

ge pe îndrăgostiții oceanului. Pe acest traseu se află orașul Monterey, învecinat cu rezervația naturală „17 miles”. Aceasta ne oferă o frumusețe concentrată cu o floră bogată, specifică, cu porțiuni deosebite. Iar culmea revelațiilor le oferă coloniile de foci făcând plajă. După cotitura spre sud ne-am urmat drumul spre țelul nostru original, aflat la 200 de mile spre est de San Francisco. Până acolo am traversat o zonă agricolă întinsă. Ne-am dat seama de preocuparea localnicilor după mirosul constant al balegii de vacă, ceea ce ne-a trezit și dorul de casă.

Parcul Național Yosemite se află într-o zonă muntoasă cu câteva piscuri de peste 3.000 m. În luna martie, o bună parte a rezervației naționale este închisă din cauza condițiilor meteorologice. Am regretat puțin că am venit tocmai în acest anotimp, dar locurile

vizitate în această zi ne-au compensat din plin. La intrare, atmosfera locului este accentuată de angajații locali în uniforma cunoscută din desenele animate ale lui Walt Disney. Împreună cu biletul de intrare am primit și o hartă cu un material informativ, din care ne dăm seama că zona este intens populată de urși grizzly. Deci se recomandă să nu ne lăsăm mîncarea în afara mașinii. Cu o curiozitate îmbinată cu puțină frică vizităm stîncile și cascadele, aflate la tot pasul pe toată întinderea parcului. Imediat ne dăm seama că nici trei zile nu ar fi suficiente pentru excursiile în Yosemite, iar nouă ne stă la dispoziție doar una singură. O luăm mai în grabă ca să avem cît mai mult timp pentru brazi sequoia, de cîte o mie două de ani. Aceștia se pot vizita doar după o plimbare de 3-4 mile, adică aproximativ 6 kilometri. Ne

Parcul Național „17 miles”

dăm seama că imaginația noastră nu a fost suficientă ca să ne închipuim dimensiunea acestor arbori-mamuți înalți de 40-50 m, cu un diametru care permite chiar și trecerea unui automobil prin tunelul tăiat în trunchiul acestora. Încălțați cu niște ghete ușoare de sport, excursia prin zăpada de 30-40 cm pe alocuri nu a fost totdeauna plăcută, dar măcar ne-a mai potolit puțin frica de urși, care îl cuprind pe turistul aflat singur pe o cărare îngustă și înzăpezită, în umbra brazielor sequoia. Momentele miraculoase au fost molcomite puțin de frigul și de foamea care ne-a cuprins cînd am evocat gustul mîncărilor de acasă, fiind cam plictisiți de bucatele artificiale americane. La ieșirea din parc am mai avut parte de o senzație înspăimîntătoare,

traversînd la lumina lunii o pădure uscată, un peisaj ca un decor perfect pentru filme de groază. Oricum acest parc natural ne-a întărit în convingerea că obiectivele naturale ale acestei țări merită o atenție mai mare decît orașele, care impresionează doar prin inventivitatea dovedită în construcția modernă.

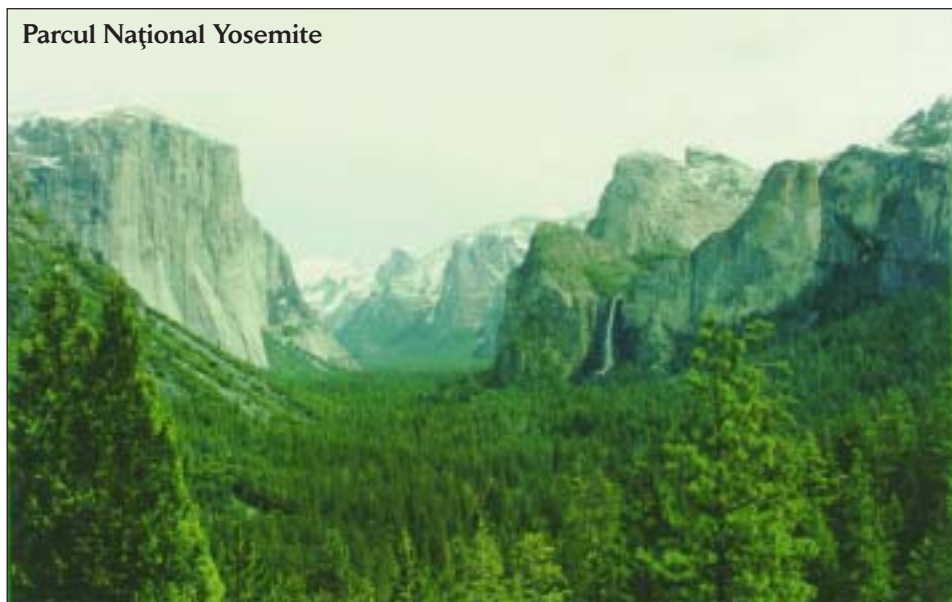
Din iarna gustată în munți, ne-am îndreptat spre plaiuri mai însoțite, următoarea noastră țintă fiind Las Vegas, orașul cazinourilor. Putem să-l vizităm doar traversînd deșertul. În ultimul episod al jurnalului nostru de călătorie vom trece și prin statele Nevada și Arizona. De acum înainte, în sfîrșit, paltoanele și puloverele le-am putut lăsa în fundul valizelor.

(Va urma)

Ștefan Crăsta

În umbra unui brad milenar

Parcul Național Yosemite

FOAIA
românească
23 AUGUST 2002
www.foaia.hu

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Rita Păcș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2002: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.